



ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 6

KOPER, 7. aprila 1950

Cena 2 din

Našega ljudstva ne bo nobeden odvrnil s poti, ki pelje v svobodno in srečno bodočnost

Kamor koli se ozrete povsod vidite, da se dela in gradi, to je najboljša karakteristika naše ljudske oblasti

V nedeljo so bila v vseh večjih središčih v našem okraju velika predvolivna zborovanja. Povsod so se zbrale velike množice ljudi, ki so ravno na teh velikih manifestacijah odločno izrazile, kaj misli in hoče istrsko ljudstvo. V Kopru so manifestanti napolnili v nedeljo dopoldne trg maršala TITA do zadnjega kotička. Na tem velikem predvolivnem zborovanju je govoril podpredsednik MLO v Kopru tov. Maraspin Giorgio in predsednik Okrožnega ljudskega odbora tov. Julij Beltram.

Tovariš Beltram je v svojem govoru poudaril, da čeprav so volitve 16. aprila le upravnega značaja, vendar so izredno važne, kar nam dokazuje tudi dejstvo, da sta se volivcem predstavile poleg Ljudske fronte še dve kandidatni listi dveh političnih strank ali grupacij. Z ozirom na demokratičnost volitev, ki jo določa odlok in volivni predpisi, bodo volivci zbirali med kandidati, ki so na listi Ljudske fronte in onimi, ki so na listah drugih partij in političnih skupin popolnoma svobodno in tajno. Z drugimi besedami, izbirali bomo med kandidati, ki so za ljudsko oblast, t. j. za nadaljnje utrjevanje ljudske oblasti in med onimi, ki so vedno predstavljali zavoro razvoju in napredku, ki bodo skušali preprečiti izgradnjo gotove in lepše bodočnosti delovnemu ljudstvu.

Volivcem se ne bo težko odločiti za koga naj oddajo svoj glas. Vsi poštene ljudje priznavajo, da je ljudska oblast v kratki dobi nekaj let, kljub opustošenju, ki ga je zapustil okupator na tem ozemlju, rešila celo vrsto težkih gospodarskih problemov in danes gradi s hitrim tempom trdno oporo gospodarstvu, ki bo omogočila vsestranski gnotni in kulturni dvig prebivalstva. Dosledni uspehi so rezultat požrtvovalnega dela članov Ljudske fronte in vseh poštenih ljudi istrskega okrožja, ki so v polni zavesti odgovornosti dajali vse za uspešno izvrševanje planskih nalog. Ne gre tu za volivno propagando, tovariši, ki je potrebna tam, kjer ni aktivnega političnega udeleževanja. Gre zato, da našim delovnim ljudem damo priznanje za delo in trud, ki ga vlagajo v novo zgradbo, ki bo preobrazila Istrsko okrožje in ga spremenila v srečno domovino delovnih ljudi.

To niso obljube za volitve. Vsa dosedanja praksa dokazuje, da je ljudska oblast ob podpori frontnih organizacij prehodila že dober del trde a veličastne poti in da kljub vsem oviram krepko nadaljuje in bo nadaljevala vse do konca.

V programu Ljudske fronte, ki je bil predložen za te volitve, je predvidena tudi nacionalizacija glavnih proizvodnih sredstev, to pomeni, da naj postanejo obče ljudska imovina. Nacionalizacija pomeni ravno tako daljnosežen ukrep za delavce in za vse delovne ljudi, kot pomeni za kmetje agrarna reforma. Naši delavci so z velikim veseljem sprejeli to zahtevo Ljudske fronte, kajti z nacionalizacijo bodo prišla

ta proizvodna sredstva v roke ljudstva in dohodki teh sredstev bodo služili za nove investicije in za nadaljnji dvig življenjske ravni. Sovražnik, ki je z nacionalizacijo zadet v živo, je vrgel parolo, da bo nacionalizacija zajela tudi obrtnika. Toda obrtniki in drobno proizvajalci ne samo, da ne spadajo pod udar v programu Ljudske fronte predvidene nacionalizacije, ampak jim Ljudska oblast zagotavlja delo, ona štiti obrt in jo podpira.

Ljudska oblast je v pičlih štirih letih zgradila več šol kot jih je Italija v 25 letih, obnovila po okupatorju porušeno podeželje in danes gradi v vsaki večji vasi za družni dom, gradj vinske kleti, mehanične delavnice, delavske hiše, skladišča itd. Samo v tem letu je predvidena po planu elektrifikacija 52 vasi. Da ne omenjamo kanalizacije po mestih, popravil in graditev novih cest, vodnjakov, vodovodov, tržnic, kopališč in drugih potrebnih naprav, ki se širom po okrožju danes gradijo. Vse to delo predstavlja take ogromne napore, da



Velika množica ljudi je v nedeljo manifestirala za našo ljudsko oblast, Partijo in Fronto na Titovem trgu v Kopru

ko bodo bolj odločno postavili, kje naj se izvrši reforma v zvezi z dozdavnimi napakami pri delitvi zemlje. Prav tako se socialistična stranka v svojem programu zavzema za špekulante in je v bistvu proti temu, da si mestni in krajevni ljudski odbori postavijo svoje lastno gospodarstvo. Mi člani Ljudske fronte, smatramo, da je program socialistične stranke nesocialističen, demagoški, prikrit in frazerski in usmerjen na to, da bi z lepimi besedami zavedel poštene ljudi z linije borbe za svoje realne interese, nad linijo nekaj frazerskih in papirnatih programov.

Naši ljudje se ne bodo pustili ogoljufati s takimi obljubami, ki so preračunane na prevaro. O programu krščansko-socialne skupine ne moremo govoriti, ker ga še niso objavili. Vsekakor gre za skupino, ki se je maskirala z novim imenom. Ne moremo dvomiti v to, da se gre za preračunano špekulacijo, kajti nastopiti v našem okrožju z imenom stranke, ki danes vedri in se oblači v Ita-

liji in Trstu, ne bi bilo najboljši posrečeno. Ze samo dejstvo, da stoji za to listo italijanska duhovščina, o kateri ne moremo trditi, da je naklonjena ljudski oblasti, pomeni, da morajo naši volivci razmisliti predno oddajo glas ljudem, ki so vedno zavirali razvoj ljudske oblasti in napredka.

Na to je tov. Beltram nadaljeval: »Zaman vpije reakcija in kominformisti o »teroriju« v coni B. Zaman napovedujejo »boljšo rešitev« ne za delovne ljudi ampak za reakcijo. Naši ljudje hočejo naprej, hočejo sebi in potomcem zgraditi lepšo in gotovo bodočnost Tega jamstva jim pa nihče ne more dati razen ljudske oblasti, ki si jo sami svobodno izbirajo in gradijo. — Vpijte reakcije in italijanske vlade glede izjav tovariša Kardelja v Mariboru, ki so izraz težen in želja tudi naših delovnih ljudi, ne bo odvrnilo nikogar z edino prave poti, ki pelje v svobodno in srečno bodočnost.

Naj živi Ljudska fronta, bratska skupnost vseh narodnosti našega okrožja!

Naj živi Ljudska oblast — porok srečne bodočnosti delovnih ljudi!

Vsi na volitve za Ljudsko fronto!

Naši delegati

Franc Kralj - Petek

Je bil rojen leta 1914 v Trebčah pri Trstu.

Fašistična oblast ga je obsodila za antifašističnega pristaša. Leta 1937. je prišel v stik z italijansko Komunistično partijo, v kateri je aktivno sodeloval, predvsem v ladjedelnicah v Miljah in v Trstu. Ker ga je fašistična policija stisnila, postavili so ga nato pred politično sodišče, ker je sodeloval s Tomažičevo skupino, še preden je zbežal v Jugoslavijo. Odvedli so ga v koncentracijsko taborišče v Pisticci in v Monforte Irpino, kjer je prebil težke čase do kapitulacije Italije. Nekaj dni pred kapitulacijo Italije so internirali v isto taborišče tudi njegovega očeta. Takoj po zlomu fašizma je tov. Petek začel delovati s partizanskimi



ga odbora. Od tedna do tedna je hodil po vaseh na sestanke, da je tolmačil ljudstvu velike pridobitve naše borbe. To delo nadaljuje še sedaj. Ker ga delovno ljudstvo našega okraja pozna kot borca za pravice ljudstva, bo z zaupanjem oddalo svoje glasove za njega.

Mario Santin - Valter

Rojen je bil leta 1922 v Miljah. Izhaja iz delavske družine, ki se je morala boriti za vsakdanje življenje pod težkimi pogoji.

Januarja leta 1944 je odšel v partizane. Tu se je vedel vzorno in postaj komandir čete. Leta 1945 pa komandant mesta Kopra. Naše ljudstvo se ga dobro spominja kot hrabrega borca, ker je vse do osvoboditve branil istrske vasi.



enotami po Krasu. Tu je veliko delal za partizansko borbo, v kateri je videl edino rešitev izpod fašističnega terorja. Tedaj je postal član KP rajonskega odbora na Opčinah, nato član Mestnega komiteja KP za Gorico. Leta 1945 je prišel v Koper in prevzel razna odgovorna mesta v KP in v ljudski oblasti.

Franc Benčič

Naše ljudstvo je izbralo za kandidata Ljudske fronte tudi tovariša Franca Benčiča iz Pomjana. Fašistični krvoloki so začeli preganjati in zapirati tega kmečkega človeka od leta 1927. dalje. Vsa okolica, posebno pa vaščani se dobro spominjajo gorja, ki ga je moral prestati tov. Benčič pod tujčevo oblastjo. Po zlomu fašizma je odšel v partizane. Na glavnem štabu Slovenije je napredoval po sposobnosti do poročnika - komisarja. Po osvoboditvi se je vrnil v domače kraje, kjer je skrbno delal med delovnim ljudstvom. Domačinji so ga izvolili za svojega predsednika KLO, toda kmalu je moral prevzeti mesto tajnika Okrajnega izvršnega ljudske-



Po osvoboditvi je vestno opravljal svoje delo kot oficir NZ v Kopru. Sedaj je član Okrožnega odbora enotnih sindikatov, član Okrajnega izvršnega odbora in član okrožnega komiteja KP.

Ker je bil med NOV požrtvovalen in se danes bori za utrditev ljudske oblasti, za izgradnjo socializma, ga je naše ljudstvo izbralo za kandidata Ljudske fronte.

V ponedeljek vsi na predvolivno zborovanje v Koper

V PONEDELJEK 10. APRILA VSI NA OKRAJNO PREDVOLIVNO ZBOROVANJE V KOPER, KI GA ORGANIZIRA S.I.L.F.

1. OB 10. URI SE ZACNE POVORKA OD BIVSE POSTAJE NA TITOV TRG.
 2. OB 10.30 URI GOVORI NA TITOVEM TRGU.
 3. PO GOVORIH MNOZICNI NASTOPI PEVSKIH ZBOROV IN GODB.
 4. OB 15.30 FIZKULTURNI NASTOP MLADINE KOPRSKEGA OKRAJA NA STADIONU.
 5. TELOVADBA — PROSTE VAJE NA ORODJU.
 3. OB 19.30 LJUDSKO RAJANJE NA TITOVEM TRGU.
- MANIFESTIRAJMO ZA LJUDSKO OBLAST!

OKRAJNI ODBOR S.I.L.F.

Nacionalizacija važnejših proizvodjalnih sredstev bo dala našemu gospodarstvu še večjega poleta

V nedeljo je bilo veliko predvolivno zborovanje v Izoli

V nedeljo je bila Izola v prav posebno veseljem razpoložena. Malo po osmi uri zjutraj se je mladina že zbirala v pristanišču in napeto pričakovala začetek veslaških tekem, ki so jih priredili gostje iz Slovenije. Po zaključni tekmi so se množice že zgrinjale pred sedežem MLO ter sledile z zanimanjem koncertu ubrane vojaške godbe ter izražale svoje zadovoljstvo z burnim ploskanjem. Ob 11. uri so se pojavili na odru pionirji-harmonikaši iz Slovenije ter zaigrali nekaj narodnih pesmi. Za tem pa je že stopil na oder tov. Bernich, tajnik MLO v Izoli in otvoril volilno zborovanje. Besedo je dal najprej org. sekretarju KP v IO, tov. Gimu, kandidatu v Izoli. Tovariš Gino je poudaril že takoj v začetku, da bodo volitve 16. aprila prav posebnega pomena za nadaljnji gospodarski ter kulturni razvoj IO, povedal je, da se z izpopolnitvijo ter krepitvijo ljudske oblasti odpirajo delovnemu ljudstvu v IO najlepše perspektive za nadaljnji razvoj. Nadaljeval je: »Doseženi uspehi so veliki. V preteklosti nam naši sovražniki niso dopuščali, da bi se delovno ljudstvo dvigalo, pritiskali so ga ob tla in dušili na vsakem koraku. In prav zaradi tega se moramo čuditi temu, kar je naše delovno ljudstvo zgradilo v tako kratkem času! Pri vsem tem pa je najvažnejše, da delovno ljudstvo gradi zase. Kar proizvajamo in gradimo, je last delovnega ljudstva in ostaja doma za skupne koristi. Ljudska oblast, ki je zrastle iz krvave borbe, je za nas vse jamstvo za nadaljnje uspehe. Potrebno pa je najširše sodelovanje, potrebni so napor vsakega posameznika. Tisti, ki se boje dela in žrtve, bežijo in ne doprinašajo k našim skupnim uspehom! Velika večina delovnega ljudstva pa ne sledi tistim »besednim junakom«, ki se govorijo ali pa kritizirajo, v praksi pa ne napravijo ničesar! Tovariš Gino je nadalje poudaril, da ima edinole SILF tak konkreten jasen program, ki je popolnoma v skladu z voljo ter željami najširših delovnih množic. SILF stoji trdno na načelih slovansko-italijanskega bratstva in brani življenjske interese delovnega ljudstva! Množica je prekinjala govornika z burnim ploskanjem! V svojem nadaljnjem govoru je tov. Gino povedal, da so pri vsakdanjem delu vedno pojavljajo tu in tam napake ter pomanjkljivosti, ki pa ne pomenijo prav nič v primeru z doseženimi uspehi! »Potruditi se moramo, da bomo vse napake še hitreje odpravljali! V nekaj letih je naša ljudska oblast zgradila več kakor se je zgradilo v dobi fašističnega jarma. Naše vasi so dobile zadržne domove, šole itd. Na vseh področjih smo dosegli nove in nove uspehe! Nacionalizacija važnejših proizvodjalnih sredstev, za katere se bori SILF, pa bo dala našemu gospodarstvu še večjega poleta. Očitajo nam, da se morajo Italijani seliti iz Istre (sveda ni res), reakcija pa pri tem puzbja na tiste Italijane, ki prihajajo k nam, da si najdejo dela in zasluka! Pri nas ni brezposelnosti! Ta je odpravljena enkrat za vselej in obenem tudi tista velika skrb glede preživljanja! Reakcija, ki se zaganja še prav posebno te dni, v našo ljudsko oblast, molči o 3 milijonih brezposelnih v Italiji in o statističnih italijanskih delavcev, ki morajo zapuščati Italijo in si iskati kruha v ameriških, francoskih in angleških tovarnah ter rudnikih! Takega izseljevanja pri nas ni! Italijanska reakcija je prevarala marsikoga, ki se je izselil in živi sedaj bedno življenje brezposelnega v kakem italijanskem taborišču! Ta-

kih slučajev pa je zdaj zelo malo in tudi tisti, ki so se izselili, bi se radi vrnili!« Tovariš Gino je za tem podčrtal uspehe delavcev iz Izole. »Delovno ljudstvo v Izoli je bilo zatirano in izkoriščano skozi stoletja in se borilo za svojo ljudsko oblast. Ta borba je dala dobre sadove. Tudi delovnemu ljudstvu v Izoli se danes odpirajo nove in nove možnosti glede nadaljnje razvoja! V svojem strahu ter besu se reakcija na pr. v Izoli naslanja na tiste, ki niso nikdar doprinašali k skupni stvari delovnega ljudstva! V Izolo pošilja dobro plačane špijone, ki naj bi si preskrbeli z metrolirami še nove agente! Taki in podobni izdajalci pa naj vedo, da se delovno ljudstvo v Izoli ni nikdar prodajalo za Judeževe groše! V tem trenutku je še posebno važno, da dobro razumemo, kaj je De Gasperijeva Italija! Ta Italija je danes ena sama velika temnica! De Gasperi zapira vse tiste, ki so se udeležili oborožene borbe proti nemškemu okupatorjem ter domačim izdajalcem! Scelbova policija pobija delavce ter kmete prav tako zverinsko kakor je to delal Mussolini! Tisti, ki govorijo o potrebi združitve STT in guvernerja, mislijo dejansko na priključitev celotnega STO k De Gasperijevi Italiji! Na tako rešitev tržaškega vprašanja pa delovno ljudstvo v Istrskem okrožju nikdar ne bo pristalo! Nam očitajo slovanski šovinizem med tem, ko so prav oni tisti, ki nadaljujejo z raznarodovanjem slovenskega življa v Trstu ter Italiji! Pri nas v IO imajo vse tri narodnosti enake pravice! Reakcija ne more navesti niti enega dokaza zapostavljanja italijanskega življa ter italijanskega jezika! Ravno nasprotno, italijanska kultura je pri nas v polnem razmahu! In prav zaradi tega delovno ljudstvo v Izoli ne bo nasledilo plačanim špijonom ter agentom!« Jasne besede tovariša Gino je množica zopet pozdravljala z burnim odobravanjem! Govornik se je v svojem govoru dotaknil tudi kominformistov ter po-

udaril, da med njimi ter vso ostalo reakcijo ni prav nobene razlike. »Vsi ti ljudje širijo parolo, da je treba naše volitve bojkotirati! Kominformistični slabiči bežijo od dela, ker se, bojijo vsakega najmanjšega napora in žrtve! Zavedno izolansko delavstvo pa je že dokazalo, da ničesar ne da na govorenje skupinice ljudi, ki se je že popolnoma izločila iz vsakega dobrega dela ter popolnoma odvojila od delovnega ljudstva! Naša dolžnost je, da se volitev udeležimo polnoštevilno ter oddamo svoje glasove za SILF in obenem za tiste tovariše, za katere vemo, da se bodo dosledno borili za naš program, za poglobljanje slovansko-italijanskega bratstva, za uresničenje našega gospodarskega plana, za koristi delovnega ljudstva na splošno!« Množica volivcev je z zadovoljstvom pozdravljala govor tov. Gino! Za njim je govoril tovariš Sokol, sekretar KP za Koperski okraj, prav tako kandidat v Izoli! Poudarjal je, da je narodno osvobodilna borba skovala slovansko-italijansko bratstvo, da je to bratstvo jamstvo za nadaljnje uspehe! Volitve bodo ljudsko oblast močno okrepile in naša borba bo zaradi tega rodila še mnoge lepe sadove! Množica volivcev je pozdravljala z odobravanjem tudi izvajanja tov. Sokola! Govorila je za tem še tovarišica Tyrichter Bruna, prav tako kandidat v Izoli. Poudarjala je, da predstavljajo upravne volitve važno preobrnico za delovno ljudstvo v IO, da bodo novoizvoljeni organi ljudske oblasti kos tudi najtežjim nalogom prav zaradi tega, ker bo delovno ljudstvo poslalo vanje svoje najboljše predstavnike, ki so se že prekalili v težki borbi! Ob zaključku zborovanja so zopet nastopili pionirji, gostje iz LRS. Zaigrali so nekaj pesmi, nastopili s svojim pevskim zborom ter recitacijo! Tov. Bernič je zaključil volivno zborovanje ob veseljem razpoloženju velikega števila prisotnih, ki so se zatem trumoma vračali na svoje domove.

Pot SILF je pot krepitve sloven'sko-italijanskega bratstva in borbe za plan

IZ STRUNJANA

Pristaši SILF smo se minulo soboto zbrali na svojem volivnem zborovanju. Bili smo zelo veseli, ko smo zvedeli, da nas bo zopet obiskal tovariš Mario Abram ter povedal ob tej priliki marsikaj poučnega ter koristnega. Zborovanje je začelo ob najboljšem razpoloženju. Tovariš Abram je že takoj v začetku svojega predavanja lepo orisal položaj v svetu, zlasti pa še položaj v Italiji, kjer je zdaj več milijonov brezposelnih. V Italiji policija zapira vse tiste, ki so se

udeležili narodno osvobodilne borbe. V Italiji ne mine dan, da ne bi Scelbova policija ubila kakega delavca ali pa kmeta, Italijansko delovno ljudstvo preživlja danes nove in težke preizkušnje v borbi proti fašizmu, ki ravna svojo ofenzivo povsod. Prav sedaj pa se tržaški kominformisti skupno z vso reakcijo zaklinjajo, da mora priti STO čim prej pod De Gasperijevo Italijo. Najprej pa naj bi se cona B združila s cono A, tako da bi lahko reakcionarna večina v Trstu

Posledica črpanja finančnih virov iz nacionalizirane imovine bo za delavce in nameščence postopna ukrajitev davka na njihove prejemke, za ostale delovne sloje pa olajšanje davčnega bremena. Omogočeno bo sodelovanje delavcev pri upravi in nadzorstvu in njihovo nagrajevanje iz čistega donosa nacionaliziranih podjetij, kakor tudi izboljšanje njihovega položaja v delovnem odnosu

Iz volivnega programa SILF

preglasovala to, kar si želi na pr. delovno ljudstvo v Istrskem okrožju. Tovariš Mario Abram je poudaril, da delovno ljudstvo v Istrskem okrožju take »rešitve« ne bo nikdar sprejelo! Vsi zborovalci so pritrjevali, da je tako prav in edino pravilno!

Tovariš Abram je ob tej priliki dokazal na konkretnem primeru, da so kominformisti podli obrekovalci! Vzel je za primer pisanje lista UNITA', ki se je v eni izmed svojih zadnjih številok poslužila »informacij« neke propalce v Strunjanu, da je lahko pisala izmišljotine na račun delovnega ljudstva tega kraja. Tisti človek je bil prisoten na prvem zborovanju, toda pozneje ga ni bilo več! Očitno se je ustrašil, da bo ljudstvo razgalilo njegove laži! Ko so prisotni zvedeli za k'evete lista UNITA', so se vsi zgražali nad kominformistično podlostjo! Tisti, ki je Strunjanec okleval in trosil laži v svet, se sploh

ni udeležil narodno osvobodilne borbe, ni bil nikdar v fašističnih zaporih, vendar pa se je na umazan način zaganjal zlasti v tiste tovariše, ki so mnogo žrtvovali za stvar delovnega ljudstva!

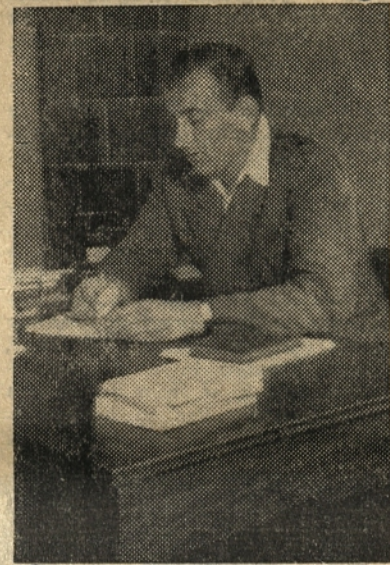
Vse Strunjanec je še posebno zanimalo tisto, kar je povedal tovariš Abram o naši gospodarski izgradnji. Tov. Abram je pravilno ugotovil, da je delovno ljudstvo v IO doseglo prav lepe uspehe! To ljudstvo dela zase in nič več za izkoriščevalce! V bodoče bodo uspehi še večji! Ljudstvo mu je burno ploskalo! Prav dobro smo razumeli kar nam je povedal tovariš Abram! Vsak pošten človek v Strunjanu je razumel, da ima delovno ljudstvo v Istrskem okrožju le eno pot in ta pot je prav tista, o kateri govori program SILF. Ta pot je pot krepitve slovansko-italijanskega bratstva ter žive borbe za uresničenje gospodarskega plana!

Strunjančan

V naših vrstah ne bomo trpeli prikritih sovražnikov

Okrog 2000 frontovcev se je zbralo v nedeljo v Piranu k otvoritvi ljudskega Praznika pomadi, ki ga je pripravila Ljudska fronta. Mno-

žica se je zbrala z godbo in vzkliki, zastavami in transparenti na Tartinjevem trgu. Tam so bile sportne tekme, ki so ljudstvo zelo navdušile. Za svoje uspehe na tekmah so prejeli športniki prav lepe nagrade. Po tekmah je bil mimohod lepe okrašenih vozov, na katerih je bil prikazan napredek v proizvodnji v Piranu. Nato je bilo veliko predvolivno zborovanje na katerem je govoril tov. Mario Abram, ki ga je ljudstvo v Piranu izvolilo za svojega kandidata. Tov. Abram je v svojem govoru poudaril, kaj pomena za delovne ljudi program Ljudske fronte, »Program Ljudske fronte, to je program dela, ki bo prinesel vsem delovnim ljudem lepše življenje t. j. socializem.« Nadalje je v svojem govoru tovariš Abram jasno povedal, da delovno ljudstvo v Piranu ne bo trpelo v svojih vrstah prikritih sovražnih ljudi in ne bo dopuščalo, da bi ti ljudje zavajali našo mladino — up naše bodočnosti. Govor tov. Abrama so Pirančani pozdravili s ploskanjem in vzkliki ljudski oblasti, Fronti in Partiji. Proslavo je zaključil s krajšim govorom tov. Franc Kralj-Petek.



Delegat SILF tov. Mario Abram

AMPELEA napoveduje tekmovanje

Nove in nove obveznosti sprejemajo delavci v predvolivnem tekmovanju. 16. aprila bodo šli na volitve radostni z novimi delovnimi uspehi.

Sindikalna podružnica, delavski svet in uprava tovarne Ampelea v Izoli napovedujejo tekmovanje sindikalni podružnici Arrigonj v Izoli in De Langlade v Kopru.

V tekmovanju pa bodo:

1. Uvedli delovne norme v onih oddelkih, v katerih še niso delali po normah;
2. Zmanjšali bodo neopravičene zamude od 6 na 2 odstotka;
3. Uvedli bodo nove načine dela za dvig proizvodnje;
4. Proglasili bodo nove udarnike in nagradili delavce po zaslugah pri delu;
5. Zavezujejo se, da bodo opravili 1509 prostovoljnih delovnih ur.
6. Delovodje vseh oddelkov bodo nudili posebno pomoč vajencem in zanje ustanovili novo šolo, kjer bodo vajenci dobili potrebno znanje za praktično delo.
7. Odpeljali bodo rdeči kofček.
8. Poživeli bodo kulturno-sportno delo, predvsem nogomet; namizni tenis in šah.
9. Postavili bodo delovne brigade po oddelkih.
10. Napisali bodo 60 člankov za STEN ČAS.
11. Podružnica bo skrbel, da bo začel izhajati žepni časopis.
12. Prvomajskega nastopa se bo udeležilo 50 telovadcev.
13. Ustanovili bodo svojo zadrugo za prehrano.

14. Zvišali bodo obrok hrane s tem, da bodo začeli rediti kokoši.
15. Delovne brigade v tovarni bodo tekmovale med seboj.
16. Do volitev bodo vsi napisali po oddelkih dvojezični.
17. Sindikalna podružnica bo ustanovila prostovoljno delovno brigado.
18. Sindikalna podružnica bo sproti pretresala važna delavska vprašanja in jih objavljala na STEN ČASU.

Mladinski sestanek v Loparju

Ze med vojno leta 1943 je imela mladina v Loparju svojo antifašistično organizacijo. Med NOV je mladina aktivno delala za partizane, tako aktivno je delala tudi po osvoboditvi, saj je bila med najboljšo mladino v našem okraju. Vasica Loparje je bila med vojne skoraj vsa požgana. Po osvoboditvi so Loparčani takoj začeli obnavljati svojo vasico in danes je skoraj vsa obnovljena. Pri obnovi vasi je bila med prvimi mladina. Mladina sodeluje tudi pri kulturnem prosvetnem delu, saj je priredila že več kulturnih prireditev. Sedaj pa redno obiskuje strokovni večerni tečaj 12 mladincev. Edino zadnje čase so bili v tej vasi bolj redko mladinski sestanki, za to pa tudi pade del krivde na Okrajni odbor ZAM, ki je prepustil mladino v Loparju brez vsake pomoči. V petek zvečer pa je bil zopet mladinski sestanek. Mladina si je izvolila nov odbor. Mladinci so sklenili, da bodo začeli delati tako, kot so med vojno in po osvoboditvi.

KONGRES OSVOBODILNE FRONTE slovenskega naroda za Tržaško ozemlje

Prvi kongres OF, ki je bil v Trstu dne 1. in 2. IV. 1950, pomeni odločen korak na poti krepitve naše OF in njenega političnega in organizacijskega obnavljanja kot samostojne politične organizacije.

Prvi kongres je bil v času, ko so se na protidemokratskih pozicijah, na pozicijah blatenja ljudske oblasti v coni B in socialistične Jugoslavije znašli vsi od italijanske ter mednarodne imperialistične reakcije do kominformistov. Zaradi takega političnega položaja se je pokazala potreba po sklicanju kongresa zaradi dočelitve naših splošnih in neposrednih nalog na podlagi odločne borbe proti vsem reakcionarnim poizkusom reševanja teritorialnega vprašanja STOja na reakcionaren in imperialističen način. Prvi kongres OF je našemu ljudstvu jasno povedal, da se danes prav pod parolo združitve obeh con in obrambe STOja skriva takšna reakcionarna in imperialistična rešitev.

Kongresu, ki je potekal ves dan v soboto in je bil zaključen v nedeljo opoldne, je prisostvovalo več sto delegatov iz obeh con STOja.

Kongres je otvoril predsednik glavnega odbora OF tov. Babič Branko; izvolili so delavno predsedstvo, nakar so kongres pozdravili: v imenu OF LR Slovenije in Ljudske fronte FLRJ tov. France Bevk, v imenu Demokratične fronte Slovencev v Italiji tov. Poglivec, v imenu Ljudske fronte Hrvatov bujskega okraja tov. Vouk v imenu SIAU tov. Petronio, v imenu Zveze partizanov STOja tov. Turk Danilo. Nato so izvolili verifikacijsko komisijo, kandidatno in volivno komisijo. Sledil je politični referat tov. Branka Babiča. Nato je podal tov. Vojo organizacijski tajnik OF organizacijsko poročilo.

Delegati so s tajnimi volitvami izvolili novi 90 članski glavni odbor OF.

Na predlog tov. Babiča je bila nato soglasno sprejeta sklepna resolucija I. kongresa OF, na predlog tov. dr. J. Dekleve pa pozdrav

glavnemu odboru OF LR Slovenije, pozdrav maršalu TITU in pozdravna brzojavka zborovalcem na slovesni predaji odlikovanj herojev v Komnu.

Nato je govoril tov. Franc Stoka, politični tajnik glavnega odbora OF, ki je posebej poudaril komediantski značaj neofašističnega zborovanja, ki se je vršilo v gledališču »Rossetti«, ter ga označil kot izraz na novo nastopajočega cunjastega italijanskega imperializma, ki mu kot vse kaže — ni zadoštal poraz, ki ga je doživel v svetovni vojni.

ti fašistom, ki so pretepali prebivalstvo in jih silili na volitve, ker so hoteli na ta način izsiliti svojo volilno zmago. Ljudstvo se je temu terorju uprlo in je ob spopadu z italijanskimi fašisti ubilo tri fašiste. Na isti dan so fašisti pokazali svojo kulturo pri Cezarijih, kjer so požigali stanovanjske hiše in gospodarska poslopja. Takšnih in sličnih primerov je bilo v slovenski Istri še več. Razumljivo je, da se je zaradi upora teror nad prebivalstvom še povečal.

Po gornjih dogodkih se je začelo naše ljudstvo organizirati v posamezne skupine, katere so pričele izvajati razne sabotažne akcije, formirati so se pričeli simpatizerski krožki KP, kateri so se tajno sestajali. Leta 1927. so pričeli agenti

glavni odbor OF LR Slovenije, pozdravil tov. Bevk, ki je med drugim dejal: »Kaj pomeni smešno vpitje italijanskih imperialistov onkraj meje, češ, da so Italijani v Jugoslovanski coni narodno zatirani? Mi bi radi videli, da bi v petindvajsetih letih, ki smo jih preživeli pod Italijo, uživali toliko narodnih pravic, kot jih danes uživajo narodne manjšine v Jugoslaviji. Imajo svoje šole, imajo svoje liste, svoje politične in kulturne organizacije, se lahko kot polnopravni državljani nemoteno udeležujejo vsega javnega življenja.

Jugoslovanska javnost je tem kričanjem že dala primeren odgovor. Ne mislimo popuščati, ne bomo se odpovedali pravicam, ki jih imamo do tega ozemlja. Narod, ki je toliko žrtvoval za svojo svobodo, ne bo mirno gledal, da bi nove množice njegovih rojakov postale brezpravna manjšina.

Enotnost, nepokolebljivost in zvestoba načelom, naj bo Vaše najmočnejše orožje v boju, Vaš kažipot do uspehov. Tista enotnost, nepokolebljivost in zvestoba načelom,

tajne policije zasledovati aktivnejše Slovence, kateri so bili pozneje tudi aretirani in poslani v taborišča.

Kljub vsem meram, katere je podvzel fašizem proti delovnemu ljudstvu Istre, ni uspel, da bi upognil hrbet zavednim Slovincem in Italijanom pač pa je dosegel obratno, namreč, da se je leta 1941. pričelo vključevati v OF, odhajalo v partizane in se v partizanskih enotah z orožjem borilo proti okupatorju za svojo svobodo.

Dalje je tov. Benčič govoril o udeležbi našega ljudstva v narodno-osvobodilni borbi in o požrtvovalnosti pri izpolnjevanju težkih nalog po osvoboditvi pri obnavljanju svoje opustošene domovine in zgraditvi boljše bodočnosti.

NE BOMO SE ODPOVEDALI PRAVICAM, KI JIH IMAMO DO TEGA OZEMLJA

V imenu OF Slovenije je kongres s katerimi si tudi jugoslovansko ljudstvo gradi trajne temelje lepše bodočnosti.

med vsem; na tem ozemlju živečimi narodnostnimi skupinami.

Osvobodilna fronta je organski del SIAU in celotnega demokratičnega gibanja STO-ja, za katerega enotnost se bo dosledno borila.



TOV. FRANCE BEVK

Zaključna resolucija

I. Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je dosledni čuvar načel in pridobitev narodno-osvobodilne borbe, ki so plod brezprimernega junaštva in žrtev vsega slovenskega naroda: Ona varuje enotnost slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju kot neprečlenljivo in nenadomestljivo zgodovinsko pridobitev osvobodilnega boja in smatra, da je najtesnejša povezanost s slovenskim narodom, ki si v svobodni domovini, na osnovi teh pridobitev gradi lepšo in boljše bodočnost, življenjske važnosti za narodnostni obstoj in za gospodarski, socialni, politični in kulturni razvoj slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju.

Zato odločno obsoja izdajalsko delovanje ostankov begunske belogardistične in domače slovenske reakcije, združene v tako imenovani »Slovenski demokratični zvezici« in skupini »neodvisnih« ter kominformistične ijdajalce, ki streme za tem, da se uničijo načela in pridobitve narodno-osvobodilne vojne, razbija enotnost slovenskega ljudstva in kleveta ter vodi sovražno in izdajalsko protijugoslovansko politiko.

Zvesta svoji napredni vsebini bo Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Tržaško ozemlje dosledno branila v skupni borbi proti fašizmu, skovano slovensko-italijansko bratstvo ter z vsemi silami delovala v duhu politične ter nacionalne strpnosti ter bratskega sožitja



Med delom kongresa so prihajale v kongresno dvorano številne delegacije iz vseh krajev cone A. Delegacija OF iz Boršta je darovala poseben dar za naše politične zapornike, pionirji Trsta so prinesli dar za pionirje Koroške; delegacija množičnih organizacij III. okraja je izročila vodji jugoslovanske delegacije tov. Francu Bevku lep album, pionirka v narodni noši pa rože za brate Korošce in šopek za jugoslovansko delegacijo itd.

valo bi, da bi tedaj Sovjetska vlada diplomatsko ali kakor koli zaščitila Jugoslavijo in jugoslovanske čete bi se nikoli ne umaknile iz Trsta, kar bi pomenilo, da bi o usodi Trsta odločalo predvsem tržaško demokratično ljudstvo. Kaj takega pa seveda Sovjetska zveza ni mogla storiti, ker je bila vezana na sporazum o delitvi interesnih sfer, s čimer so imperialisti tudi računali, ko so poslali ultimatum jugoslovanski vojski, da naj se umakne iz Trsta.

Ob zaključku je tov. Babič govoril o naših neposrednih nalogah in pri tem postavil na prvo mesto branitev pridobitev narodno-osvobodilne borbe v coni B in je nato poudaril: »Cona B naj vedno bolj postane živ primer tržaškim delovnim množicam in še naprej preko Trsta, kako si delovne množice B gradijo lepšo in boljše bodočnost, kako one rešujejo nacionalno vprašanje na osnovi resnične enakopravnosti, bratske skupnosti in svobodnega nacionalnega razvoja. Naj advokati reakcije, kominformizma, italijanskega neofašizma in imperializma le kričijo na vse grlo in klevetajo ljudsko oblast v coni B. To je našim ljudskim množicam v potrdilo, da so na pravilni poti. Naj vedo vsi ti advokati, da bodo naše ljudske množice z zobmi branile to, kar so si s krvjo priborile.

Fašizem ni upognil hrpta zavednim Slovincem in Italijanom

Tov. Franc Benčič je segel s svojim referatom daleč v preteklost, v dobo, ko so za naše ljudstvo nastopili črni dnevi fašističnega terorja. Govoril je, kako se je naše ljudstvo upiralo fašistični tiraniji. Saj je bil sam priča mračnih dogodkov, ki so se na tem ozemlju pod okupacijo fašistične Italije vrstili in je že v mladih letih v tej borbi tudi aktivno sodeloval.

Tov. Benčič je med drugim govoril kako se je naše ljudstvo pričelo upirati terorističnim, fašističnim krvnikom že leta 1921. in pri tem navedel sledeče: Na dan volitev v juliju 1921. je v Marezigah prebivalstvo odločno nastopilo pro-

conj A pod anglo-ameriško okupacijo in za uvrstitev pridobitev narodnoosvobodilne vojne v coni B ter njihovo razširitev na vse Tržaško ozemlje. To je bila osnovna linija tržaškega demokratičnega gibanja na poti k svojemu končnemu cilju. Sredstvo za doseg tega cilja je bilo enotno in borbeno slovensko-italijansko delavsko in demokratično gibanje STO-ja. V tej borbi se je tržaško demokratično gibanje nujno naslanjalo na svetovno demokratično gibanje. Na tej osnovi je bila perspektiva za doseg končnega cilja popolnoma realna, če bi svetovne demokratične sile kot celota in na čelu s Sovjetsko zvezo vodile politiko interesov demokracije, ne pa samo svojih lastnih egoističnih interesov na škodo demokracije.

Nato je tov. Babič poudaril, da sta na mednarodnem področju Anglija in Amerika sabotirali sporazum o guvernerju. Tudi Sovjetska zveza ni nikoli kazala dovolj odločnosti v borbi za izvedbo sklepov mirovne pogodbe z Italijo v zvezi s Tržaškim ozemljem. Njena današnja kominformirska politika nam dokazuje, da jim nikdar ni bilo pri srcu, da bi se tržaško vprašanje reševalo resnično v interesu miru in demokracije. Nasprotno! Njena politika že izda časa druge svetovne vojne v odnosu do zapadnih imperialističnih sil, politika delitve interesnih sfer med njo in imperialisti, po kateri je bila Jugoslavija razdeljena po interesnem vplivu med Anglijo in So-

Naše ljudske množice bodo z zobmi branile to kar so si s krvjo priborile

Tov. Branko Babič je govoril o borbi tržaških demokratičnih množic za pravično rešitev teritorialnega vprašanja STO-ja in pri tem izjavil: Sklep o ustanovitvi STO-ja je prav gotovo za tržaške demokratične množice pomenil korak nazaj. Od že dobljenih pozicij, kar pa ni



TOV. BRANKO BABIČ

kakor ni pomenilo odrekati se končnemu cilju. In dalje: tržaško demokratično ljudstvo je zahtevalo čim prejšnjo izvedbo sklepov mirovne pogodbe, povedlo boj proti obnovi stare protiljudske oblasti v

ZA VSAKOGAR NEKAJ

ZADNJI JURIŠ IX. KORPUSA

V Trnovskem gozdu so bile zadnje borbe s Švabi in izdajalci četniki, belogardisti, in Vlasovci, ki so se na vsak način skušali prebiti, da utečejo zasluženi kazni za zločine, ki so jih prizadeli ljudstvu po primorskih vaseh. Razširila se je vest, ki je šla od borca do borca, da je IV. Jugoslovanske Armije zavela Klano v Brkinih, ki je oddaljena 50 km od Trsta. To je bilo dne 26. aprila ravno v času, ko so po vseh enotah in komandah bile priprave za proslavo obletnice ustanovitve OF. Nepopisno je bilo razpoloženje naših borcev in ko je bilo dano povelje — »Pripravljeni za odhoda« — so vsi nestrpnost čakali drugega povelja — »Napred marš«.

V Gorenji Trebušji je bil štab — kurirji so neprestano švigali na vse strani. Stari preiskušeni borci so ponosno gledali predse, ker so bili gotovi, da je prišel tako dolgo pričakovani trenutek, ko bo poplačano vse trpljenje s popolno zmago nad nacifašisti, prišel bo tisti čas, ko bo trpeče ljudstvo v Slovenskem primorju za vedno svobodno. Stare in mlade si srečal v popolni pripravljenosti. Enota je odkorakala za enoto, smeri pohoda ni poznal nihče, zato tudi ni nobeden vprašal.

V dolini je lij dež neprestano, v Predmeji pa je divjal snežni vihar, da se je s'ed pokrivala sproti. 29. aprila je bil na Oblici zbran ves korpus, razen tistih enot, ki so bile na položajih in II. brigada KNOJA, ki se je čez Krasu premikala mimo vseh fašističnih postojank do samega Trsta. V ostri burji ob mraku, so bila dana zadnja povelja. Komandant korpusa tov. Gašpar-Borštner Jože z operativnim štabom in divizijskimi komandanti je pregledal postrojene borce in iz njegovih besed je vsakdo razumel, da je to zadnji juriš.

Cez strmine in pečine Cavnna se je vila kolona v Vipavsko dolino. Pred S. Tomažem kratek odmor, nato kolona po eden v razdalji in stroga tišina. Ob cesti, na cesti in v samj Ajdovščini se je z obupnimi ostanki belogardistov, SS in četnikov bila zadnja borba. Strojnice in puške so regale, bacači pa neprestano treskali, da se je vsa dolina tresla. V jutranjih urah se je razlegal v temno noč gromki in za sovražnika strašni juriš za jurišem. Zadnja postojanka je padla in korpus je prekoračil glavno cesto Ajdovščina—Gorica ter krenil proti Krasu. Vsem je bilo jasno, da je naš cilj Trst. Ob prvem svitu smo v Stanjelu, vse je požgano, niti hleva ni, da bi se skrili pred dežjem, ki stalno lije. Vsi premočeni pridemo v Kobdilj. Tu je treba počakati veže, ker pohod je bil tako nagel, da so avioni IV. Armije streljali na avtomobil, v katerem se je vozil komandant Korpusa na mostu tik pred Kobdiljom, misleč, da so to sovražne enote v uniklu. Ta kratek čas v Kobdilju so borci dobro izkoristili. Vaščani so hiteli in gostili borce s vsemi dobrinami, ki so jim bile še ostale, ker fašisti so vas večkrat oropali. Stari očka prinese bučo vina in pravi: »Fantje — to sem skrjal za Vas, ker sem vedel, da vodi pot v svobodo skozi našo vas.« Mamce so kuhale polento in zadnji krompir ter zalivale premočene in izmučene borce z mlekom, dekleta pa so takoj sklicale sestanke in vabile borce, da jim govorijo. Vsa vas je bila kot bi trenil popisana s parolami IX. Korpusa — Jugoslaviji in maršalu Titu. Izmučeno ljudstvo, staro in mlado je čutilo ta zgodovinski dogodek in oživel z vero v srečnejše dni.

Lahkim korakom, veselih obrazov in pesmijo smo prišli v Ko-

privo, tu je ostal štab, enote pa so odšle v vse smeri po Krasu proti Trstu. Nihče ni bil več truden ne zaspan, pravo veselje pa je zavladalo v vseh, ko so kurirji prinesli vesti, da so se prednje edinice Korpusa srečale s IV. Armijo. V temno noč se je čulo bučanje tankov in topov, ki so razbijali zadnje bunkerje.

1. maj 1945. leta, ki ga noben borec IX. Korpusa ne bo pozabil, se je prikazal v krasni sončni zarji.

Tega dne je IX. Korpus, za katerega so Švabi, fašisti vseh vrst in domači izdajalci vsa leta borbe kopali grob, zmago slavno vkorakal v Trst in skupaj z slavno Titovo IV. Armijo zapisal tisto stran zgodovine, ki je ne more več nikdar nobeden zbrisati.

Danes po 5 letih teh dogodkov živi med borci in našim delovnim ljudstvom, ki je vse dalo od sebe za uničenje zakletega fašizma, še vedno trdna vera v pravično stvar. Vsi oni, ki bi hoteli to zlato stran zgodovine, ki so jo pisali s srčno krvjo najboljši sinovi Primorskega ljudstva pretvoriti, naj vedo, da dokler živj na tej zemlji tako ljudstvo, ki je z lastnimi silami uničilo 100 krat močnejšega sovražnika in si samo izvojevalo svobodo, bo si to ljudstvo znalo svojo svobodo tudi očuvati.

Pomjanci so odkrili spomenik padlim borcem

Tik ob zaključku lista smo dobili vest, da so danes sredi Pomjana odkrili lep spomenik padlim borcem. Ob štirih popoldne so se zbrali prav vsi vaščani in še mnogo ljudi iz bližnjih vasi, da proslavijo ta veliki dan. Spomenik je odkril najstarejši vaški antifašist

Josip Jurčič Pozimski večer na slovenski preji

Ker se je pa prav dobro sledila lisica iz Rup in zopet v Rupe, morda je ravno v tem strahu vide-la še lisjaka, ležočega iz jame proti njej, in to je prazne vere polno dušo tako prestrašilo, da je omedlela. Potem je zmrznila. Tako je potrdil tudi zdravnik, ki jo je narazen deval ali po anatomsko preiskaval. Zdravnik je tudi trdil, da bi jo bili morda še oteli smrti, ako bi jo bili po noči našli.

Ded pa so ven in ven eno govori-li: »O, da niste mene vprašali — Katra bi ne bila umrla, ako bi bil jaz slišal, kaj se menite. Ti tresek ti, da ne slišim!«

Nekaterikrat sem bil z dedom na preji, prej in potlej, poslušal milo pevajoče slovenske predice in čudne dedove pripovedke o treh bratih, o rojenicah, o divjem možu, o kralju Matjažu itd. Nekatero pripovedko, ki sem jo v takihT prilikah slišal od deda, pozabil sem že zdaj, ker mi dolgo časa ni bilo na mislih. Vendar tega pozimskega večera na preji nisem pozabil, ampak živo mi je ostal v spominu. Javolne ga bom pozabil v letih prihodnjih, ako jih dočakam.

Konec.

Zaključna resolucija

Nadaljevanje s 3. strani

2. Na ekonomskem, za izboljšanje dejavnosti mezd, da se zagotovi življenjski minimum vsemu delavstvu, za odpravo brezposelnosti, za zagotovitev potrebnih stanovanj, za izboljšanje socialnega skrbstva in bednega položaja upokojeencev, za dvig našega kmetijstva in rešitev vseh perečih problemov, ki tarejo našega kmeta. Za splošni razvoj tržaškega gospodarstva.

3. Na nacionalnem področju proti nacionalnemu zatiranju in za jezikovno in narodno enakopravnost Slovencev na vseh področjih javnega življenja. Za nemoten in svoboden razvoj slovenskega šolstva in kulturnega udejstvovanja Slovencev. Za zagotovitev enakopravnosti Slovencev tudi na gospodarskem področju. Dosledna borba proti vsakemu nacionalizmu in šovinizmu.

III.

Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Tržaško ozemlje ugotavlja, da je STO postal predmet mešetarjenja velikih sil na mednarodnem področju, v njegovi notranjosti pa vsem reakcionarnim skupinam sredstvo protidemokratske in imperialistične politike reševanja tržaškega vprašanja. Zato poudarja, da se bo skupno z ostalimi demokratskimi silami vztrajno borila za zmago resnično ljudske demokracije na vsem področju STO-ja in s tem za pravilno in demokratsko rešitev tržaškega vprašanja v sporazumu med tu živječimi narodnostnimi skupinami in med neposredno prizadetimi sosednjimi jugoslovanskimi narodi in italijanskim narodom. Na tej osnovi se bo Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Tržaško ozemlje borila tudi za mir in bratsko sožitje med narodi.

Smrt fašizmu! — Svoboda narodu!

Pričenjamo objavljati članek člana CK KPJ Moša Pijade, ki vam bo razjasnil »Spor med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo« ter vam pokazal resnico o »velikanski pomoči, ki jo je baže Sovjetska veza nudila Jugoslaviji med vojno. (Pripomba uredništva).

Pripomba:

Ta članek je napisan na podlagi dokumentov Vrhovnega štaba Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije, ki je shranjen sedaj v arhivu Zgodovinskega oddelka Centralnega komiteja KPJ. Čeprav je bil izključni namen članka obravnavati vprašanje materialne pomoči, ki smo jo baže dobili od Sovjetske zveze za vstajo v naši državi, vendar sem se moraj v njem dotakniti tudi nekaterih moralno-političnih momentov, ki so bili v neposredni zvezi z vprašanjem materialne pomoči. Ti momenti pojasnjujejo, zakaj nismo dobili materialne pomoči in sicer ne le za vstajo, marveč tudi ne tja do septembra 1944 ko je naša armada na Donavi srečala enote Rdeče armade. Seveda je v tem članku naveden samo del obstoječega gradiva. Članek je informativnega značaja in zato so komentarji v njem zelo kratki.

Obletnico Sovjetske armade 22. februarja je informbirojevska propaganda tudi letos uporabila, da je ponovila bajke, češ, da je Jugoslavija osvobodila Rdeča armada, kakor je osvobodila Romunijo in Bolgarijo, Češkoslovaško in Madžarsko itd. V svojem referatu na seji Centralnega komiteja Komunistične partije Češkoslovaške je Gotwald rekel, da je Jugoslavijo osvobodila Rdeča armada od zunaj (ta izraz

Moša Pijade

Bajka o sovjetski pomoči za vstajo v Jugoslaviji

»od zunaj« nikakor ni jasen, toda nam je pač vseeno kaj pomeni). Če kako bajko kar naprej ponavljamo, ji moramo vedno kaj dodati. Za to sta dva tehtna vzroka. Prvi je v tem, da bajka v naši državi nikogar ni prepričala, drugi pa, da morajo tisti, ki so si jo izmislili, sebe bolj prepričevati, da ne bi sami nehali verjeti v lastno izmišljotino. To dokazujejo vsi letošnji informbirojevski komentarji, od Moskve do Tirane. Mi pa si bomo ogledali samo komentar radija Bukarešte.

Ta komentar jemu smo brez posebnih izbir — saj so vsi enaki — in ta članek je odgovor vsem skupaj, vsekakor pa bolj centralni kakor pa njenim podreptnim filialam.

Radio Bukarešta začel svoj komentar z izrazi globoke hvalečnosti Sovjetski armadi za osvoboditev Romunije. Priznati moramo ne le, da imajo prav, marveč, da je hvaležnost tudi zelo lepa čednost. Drugo vprašanje pa je, ali naj z hvaležnostjo za osvoboditev osvoboditelju damo tudi svojo svobodo in neodvisnost, kajti s tem darujemo »osvoboditelju« prav tisto, za kar se mu zahvaljujemo, da nam je dal. Naposled je stvar taka, da se sedaj nekaj narodov (to je njihovi oblastneži) zahvaljujejo Sovjetski zvezi, da jih je osvobodila neodvisnosti. Toda to je stvar, ki se tiče

samo »osvobojenih« in mi se v to ne bomo vmešavali. Potem ko je izrekel tako priznanje za osvoboditev Romunije, imenuje bukareški radio nas v Jugoslaviji fašifikatorje zgodovine in nas obtožuje, da na najpodležji način lažemo, ko trdimo, da se je Jugoslavija osvobodila z lastnimi silami.

»Toda,« pravi Bukarešta, »zgodovine ne ustvarja beograjska klika. Zgodovino ustvarja ljudstvo, ljudstvo pa ne pozna resnice.« Mar to pomeni da si je naše ljudstvo ustvarilo zgodovino v minuli vojni? Če pomeni to, tedaj je mogla biti to samo lastna osvoboditev, saj menda ne bodo trdili, da so zgodovino ustvarili narodi, ki so čakali, da jih bodo osvobodile druge države in tuje armade. »Očitno je,« nadaljuje Buarešta, čeprav ne pojasni, zakaj naj bi bilo to očitno — »da jugoslovanski narodi niso mogli začeti vstaje proti takšni sili. Toda potem, ko je prevzela veličastno osvobodilno poslanstvo, da je Sovjetska armada nudila moralno in materialno pomoč za vstajo v Jugoslaviji.

Kakor vidimo, trdijo tudi, prvič, da nismo mogli sami začeti vstaje proti takšni sili, kakršna je bila Hitlerjevska Nemčija, drugič, da smo dobili za vstajo moralno in

materialno pomoč Rdeče armade, tretjič pa, da nam je Rdeča armada to pomoč nudila »potem ko je prevzela veličastno osvobodilno poslanstvo«. Kakor vidimo, je čas, v katerem so nam nudili pomoč, označen s frazo, ki glede tega ne pomeni nič določenega in lahko samo sproži diskusijo. Kdaj je namreč Rdeča armada »prevzela veličastno osvobodilno poslanstvo«. Ali 22. junija 1941. na dan verolomnega Hitlerjevega napada na Sovjetsko zvezo? Ali 3. julija 1941. ko je imej Stalin znani govor po radiu? Ali decembra istega leta, ko je Rdeča armada rešila Moskvo? Ali decembra 1942. ko je izvojevala veliko zmago pri Stalingradu? Ali naposled leta 1944., ko je osvobodila Sovjetsko zvezo in prenesla vojno na ozemlje drugih narodov? Očitno je, da so vrinili nerazložno frazo o prevzemu osvobodilnega poslanstva zato, ker nihče nobenega dokaza za trditev, da bi nam nudili pomoč za vstajo. Takšne pa so tudi druge fraze, ki so bukareškega komentatorja oprstile neprijetne potrebe, da bi navedel kakršne koli dokaze. Glejte kako se skuša izmuzniti:

»Nenanavadna hrabrost borcev Rdeče armade in znamenite zmage nad fašističnimi pustolovci so bile za jugoslovanske partizane neprestana gibalna sila. Prepričanje o zmagi pravice je bilo prepričanje o zmagi Sovjetske armade in to je dajalo jugoslovanskim partizanom moč —« Po nekaj podobnih stavkih pravi bukareški komentator: »Voz Hitlerjeve vojske je leta 1944. vozil že popolnoma navzdol.« Tako je komentator napravil komentar lahek iz leta 1941. v leto 1944.

Nadaljevanje prihodnjič.

Novi Glavni odbor OF

Babič Branko, Beltram Julij, Benič Franc, Bole Stanislav, Ban Ivan, Belič Ernesta, Berža Franc, Budin Alojz, Bukovec Ivan-Vojmir, Bizjak Josip, Bolčič Jože, Babič Stanko, Colja-Bidovec Tončka, Colja Srečko-Javornik, Cijak Alojz, Cebohin Lojzka-Grozdana, dr. Daneu Anton, dr. Dekleva Jože, Debernardi Josip, Fonda Vesna, Furlan Janko, Fuks Jože, Godina Albin-Vojo, Grgič Rafael, Pribac Pavel, Gobbo Graziella, Hrvat Ladislav, Hrvatini Ciril, Hrvatini Pavel, Hrvat Urh, Husu Milan, Jelinič Zorko, Janež Lucijan, Jakomin Valerij, Kocjančič Valerija-Spela, Kosovel prof. Jože, Kosmina Mirko, dr. Kukanja Angel, Kukanja Franc, Kuret Silvester, Kralj Franc Petek, Kriščak Andrej, Lipovec Franc-Tine, Lovrenčič Kristina, dr. Mašera Sonja, Mesesnel Silvan, Milič Jože, Milovnik Andrej, Novač Ivan, Obad Janko, Pahor Drago, Pernarčič Ludvik, Pečar Sergej, Pečar Helena, Počka Josip, Praček Davorin, Pertot Slavko, Pavletič Edo, Pregarc Silvester, Presel Miro, Race Boris-Zarko, Rupe-na Maida, Renko Stanislav, Samarsa Mara, Sancin Modest, Skrinjar Zofija, Skabar Marica, Skabar Alojz, Skabar Silvester, Skrk Josip, Svab Marjan, Skamperle Josip, Strajn Ivan, Sila Milena, Smuc Roman, Spanger Vekoslav, Stoka Ljubo, Stoka Franc, Tomažič Ema, Tomšič Franc, Tinta Ivan, Turk Viljem, Turk Danilo-Joco, Udovič Mi an, Ukmar Anton, Vatovec Ernest, Vitez Srečko, Venturini Oskar, Zašček Alma-Janka, Znidaršič Friderik.

Iz socialistične Jugoslavije

Milijon ton več premoga kot lani Gospodarski razvoj v Reški luki

Danes slovenski rudarji nakopjejo enkrat več premoga kot so ga poprej. Letos pa bodo proizvodnjo premoga povečali še za milijon ton. K povečanju proizvodnje premoga je pripomogla večja mehanizacija predvsem v vzhodnem obratu Trbovlja in z razširitvijo rudnika lignita v Velenju. Letos bodo proizvodnjo še povečali z novimi mehanizacijami v rudnikih Trbovlje, Senovem in Zagorju ter z otvoritvijo novih šahtov v Velenju. V borbi za čim večjo proizvodnjo premoga si je že nad 450 slovenskih rudarjev priborilo častni naslov udarnika. 51 rudarjev pa koplje premog že za drugo petletko. Na zadnjih volitvah so v Trbovljah izvolili za narodnega poslance znanega rudarja Antona Zagoriška, ki je ravno na dan volitev presegel vse dosedanje rekorde pri kopanju premoga. S svojo brigado je izkopal v osmih urah 352 ton premoga. V tekmovanju

Tudi Črna gora bo obogatela

Petletni plan razvoja Crne gore predvideva med drugim melioracijo Barskega, Buljariškega in Mrčevskega ter Soljotskega polja na površini 350.000 ha. Poleg tega se bo za boljše pridelke industrijskih rastlin melioriralo nad 20.000 ha zemljišča na Bijelopavliški ravnici na Lješkem polju v dolini reke Lima in drugih poljih ter kotlinah. Če k tej površini dodamo še 22 ha, ki jih bodo dobili pri izsuševanju Skadarskega jezera, znaša samo ta izsušena zemlja polovico vse dosega obdelane zemlje v Crni gori. Na površini od 46.000 ha, ki do sedaj sploh ni bila obdelana, bodo pridelali mnogo bombaža, tobaka in druge visoko kvalitetne kulturne rastline.

Za naglo obnovo gospodarskega življenja so v Reški oblasti prejeli 500 milijonov dinarjev. V reški oblasti bodo zgradili eno največjih hidrocenral v državi. Zgrajena pa je že velika industrijska žaga. Ob obali Hrvatskega Primorja in Istre gradijo ali obnavljajo na stotine turističnih objektov. Obnovljene so številne ladjedelnice, letos pa bodo končali obnovo reške luke. Delovno ljudstvo reške oblasti vneto sodeluje tudi s prostovoljnim delom. Samo lani so prispevali okrog 10 milijonov prostovoljnih delovnih ur. Reška oblast bo dobila še večji pomen v vsem gospodarstvu države po zgraditvi železnice Lupoglav—Stališe, ki je dolga 54 km in bo zgrajena še letos. Zgradili pa bodo tudi železnico, ki bo vezala novo progno za Reko. V ta namen že kopljejo predor skozi Učko. V Reški pokrajini se je precej zboljšal tudi promet. Obnovili in zgradili so nad 250 km asfaltiranih cest.

KAKO SKRBI Ljudska oblast za šolstvo

Takoj po osvoboditvi se je stanje šolstva v Jugoslaviji temeljito izpremenilo. V stari Jugoslaviji zaradi težkih življenjskih pogojev in nezadostnega števila šol 48 odst. otrok sploh ni obiskovalo osnovne šole. Na srednjih, strokovnih, a predvsem na visokih šolah in univerzah je bilo zelo malo otrok naših delavcev in kmetov. To stanje se je že prvo leto po osvoboditvi izboljšalo. Danes je v šole v Jugoslaviji zavel nov duh. V tem duhu se vzgajajo novi socialistični ljudje, ta novi duh se odraža tudi v tesnem sodelovanju učencev z mladinsko organizacijo, tesno sodelovanje staršev z učitelji. Mladina dosega v jugoslovanskih šolah pri učenju znatno večje uspehe kot jih je dosegala kdaj koli poprej. Te uspehe pa dosega jugoslovanska mladina v svojih šolah zato, ker Partija in vlada skrbita za to, da bi bil pouk na šolah čim bolj razumljiv in življenjski. Zato so tudi ustanovljeni številni laboratoriji in posebne šolske delavnice, v katerih učenci dobijo mnogo praktičnega znanja.

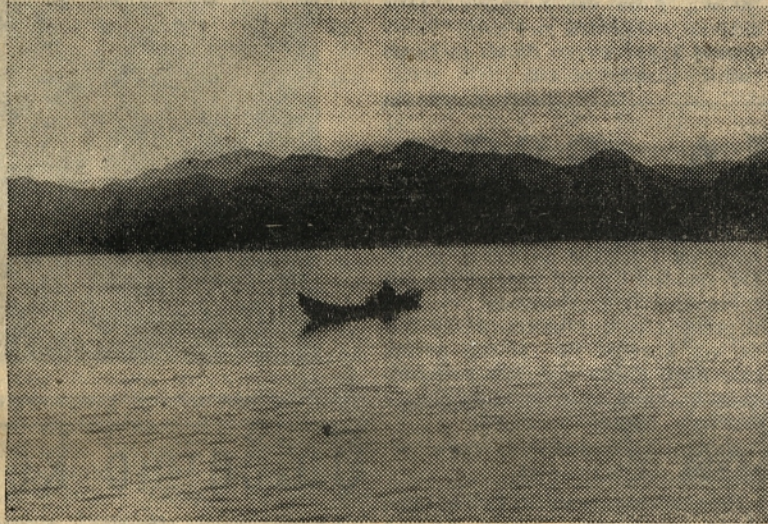
Danes je v Jugoslaviji mnogo šol, ki jih pred vojno sploh ni bilo. Največ pozornosti posvečajo strokovni vzgoji delavcev. Zato je uvedeno obvezno sedemletno šolanje, zato so ustanovljene številne strokovne šole. Število štipendij, ki jih daje država, se je visoko dvignilo. Poglejmo samo en primer: Na zagrebškem vseučilišču je bilo v letu 1938-39 samo 50 štipendistov,

v letošnjem šolskem letu pa prejel na istem vseučilišču štipendije 98 odst. študentov, 16 in pol milijonov din štipendij. V stari Jugoslaviji so bile univerze samo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Danes pa so še v Sarajevu in Skoplju. Mnoge nacionalne manjšine prej sploh niso imele svojih šol. V letu 1941 je bilo v Jugoslaviji okrog 1300 oddelkov manjšinskih šol za otroke nacionalnih manjšin, a že leta 1945 se je število teh šol povečalo nad 2000. Pred vojno ni bilo v Jugoslaviji šiptarskih in bolgarskih manjšinskih šol. Leta 1945 pa je delalo že nad 200 oddelkov bolgarskih in nad 600 oddelkov šiptarskih osnovnih šol. V šolskem letu 1938-39 je bilo v Jugoslaviji 9000 osnovnih šol, letos pa se je povečala ta številka že na 13.000. Število učencev v osnovnih šolah se je povečalo v primerjavi s stanjem pred vojno za okrog 200.000. To je velik uspeh, če pomislimo, da v Jugoslaviji primanjkuje učiteljev, toda po številnih učiteljskih in višjih pedagoških šolah se vzgaja na tisoče novih učiteljev, ki bodo nadomestili ta primanjkljaj in omogočili ustanovitev mnogih novih šol.

Za izpolnitev petletnega plana je predvideno, da se število kvalificiranih delavcev poveča od 360.000 v letu 1946 na 750.000 v letu 1950. Zato pa so potrebni zopet novi delavski tehnikumi in druge strokovne šole. Pred vojno je bilo v Jugoslaviji samo 21 fakultet, danes jih je že 42, poleg teh so tri visoke šole, 11 umetniških šol in 18 višjih šol; skupaj je teh šol 79, pred vojno pa jih je bilo samo 24.

Predstavniki vseh narodov In narodnih manjšin so zastopani v Ljudski skupščini

Nova Ljudska skupščina, ki je bila izvoljena 26. marca se bo sestala prvokrat ta mesec. Sestavljena je iz 620 poslancev od katerih je 197 delavcev, 92 kmetov, 282 intelektualcev in 49 pripadnikov raznih poklicev. V Zveznem svetu je 405 poslancev. Od teh je 187 Srbov, 99 Hrvatov, 34 Slovencev, 97 Makedoncev, 16 Crnogorcev, 20 Muslimanov, 12 Šiptarjev, 4 Madžari, 2 Italijani in po 1 Turek, Bolgar, Slovak in Rumun. Svet narodov pa šteje 30 članov za vsako zvezno republiko ter 20 članov za avtonomno pokrajino Vojvodino, 15 pa za Kosovo-metohijsko oblast, 17 za šiptarsko manjšino, 5 za madžarsko, 2 za turško, po enega za rutensko, slovaško in rumunsko manjšino.



Pogled na Skadarsko jezero, ki ga izsušujejo številne frontne brigade

Razvoj jugoslovanske trgovske mornarice

Pomen jugoslovanske trgovske mornarice postaja z vsakim dnem važnejši v gospodarstvu Jugoslavije. Geografski položaj jugoslovanske države, dolžina morske obale, že stare morske tradicije, a predvsem karakter ljudske oblasti so od osvoboditve do danes dosegli, da se je jugoslovanska mornarica znatno povečala. Pred vojno je imela jugoslovanska mornarica skupno 400.000 ton, toda od tega je jugoslovansko gospodarstvo imelo zelo malo koristi. Prekooceanske tovarne ladje stare jugoslovanske trgovske mornarice so v glavnem prevažale tovar med lukami drugih držav, a lastniki ladij so zasluženi denar prepuščali v inozemskih bankah. V jugoslovanskih lukah pa so vozile v glavnem tuje ladje. Tako, da je jugoslovanska zunanja trgovina vse bolj prihajala pod kontrolo inozemskega kapitala.

Med vojno so se jugoslovanski mornarji takoj pridružili skupni zavezniški borbi proti fašističnim napadalcem in prevažali tovar in vojsko za evropska in druga bojišča. Izgube ladij med vojno znašajo skupno 164.176 ton. To je bilo 30 parnikov. Z velikimi napori delavcev v ladjedelnicah so popravljene in zopet spuščene v promet številne potopljene in poškodovane ladje. V letu 1948 je jugoslovanska mornarica dosegla 46 odst. stanja

kot je bilo pred vojno. Toda že lani je bila trgovska mornarica povečana za 23.000 ton. Če govorimo o napredku naše poveljne mornarice ne moremo iti mimo tega, da ne bi omenili zmage delavcev ladjedelnic v Reki, ki so zgradili prvo jugoslovansko prekooceansko tovarne ladje: »Zagreb«, »Titograd«, »Sarajevo« in »Skoplje«. V Holandiji pa so zgradili za Jugoslavijo velike prekooceanske ladje »Srbija« in »Reka«. Pred kratkim pa so spustili v morje veliko ladjo »Pula«, sedaj pa bodo začeli graditi še »Zadar«, »Makedonija« pa bo kmalu zaplula v naše vode.

Te nove ladje predstavljajo začetek modernizacije jugoslovanske mornarice. Mnoge stare ladje so prenovili. Obnovljeni parnik »Hrvatska« lahko sedaj razvije hitrost do 17 milj. Novo zgrajena motorna ladja »Reka« razvija hitrost do 14,2 morske milje.

Vzporedno s povečanjem trgovske mornarice so se tudi zboljšali življenjski pogoji mornarjev. Samo v l. 1948 je bilo potrošenih nad 100 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj za mornarje. Danes v Jugoslaviji mornarji niso več izkoriščani, temveč so državni uslužbenci z vsemi pravicami. Čeprav je danes jugoslovanska mornarica še ma a, pa prinaša jugoslovanskemu gospodarstvu velike koristi. Ze v l. 1947

je trgovska mornarica prihranila narodnemu gospodarstvu nad eno milijardo deviznih dinarjev. Sodelovala je pri prevozu domačega in tujega materiala v milijonskih vrednostih. Letos bo jugoslovanska mornarica sodelovala še več pri mednarodnem transportu. Njena planska naloga za leto je za 45 odstotkov večja od lanske. Jugoslovanska trgovska mornarica bo dobila letos nove ladje, ki se že grade v domačih ali inozemskih ladjedelnicah.

Največje področje industrijskih rastlin

Makedonija je v Jugoslaviji najvažnejši proizvajalec industrijskih rastlin. Najbogatejša na teh rastlinah je Stipska oblast, v kateri pridelajo 60 odst. vsega bombaža v Makedoniji. Razen tega pridelujejo mnogo tobaka, kikiriki (zemljski lešniki), industrijsko papirko in mak. Kmalu bodo končali priprave za setev bombaža. Pomladanska setevna dela v Makedoniji dobro napredujejo. Letos bodo prvič posejali obširna zemljišča na Strumiškem in Kočanskem polju, ki so jih v zadnjih treh letih pridobili z melioracijskimi deli. V zadnjih treh letih so v Makedoniji izsušili 5.500 ha zemljišča. Te dni pa so začeli nova melioracijska dela. Na Djevdjelji kem polju kopljejo 28 km dolg prekop za namakanje 3300 ha zemlje.

V pomorskem tehnikumu v Piranu se vzgaja nov rod slovenskih pomorščakov

Z osvoboditvijo smo dobili tudi prvo slovensko pomorsko šolo, ki je sploh prva te vrste v zgodovini Slovencev. Dobili smo pomorski tehnikum. Šola je začela z rednim poukom 1. marca 1947 v Smedeli pri Kopru, 16. maja 1948 pa je bila premeščena v Piran.

Šola vzgaja bodoče častnike trgovske mornarice. Kdor želi obiskovati ta pomorski zavod, mora imeti predhodno nižjo gimnazijo z zaključnim nižjim tečajnim izpitom, vrh tega pa je potrebno dobro zdravje, dober vid in sluh, kakor tudi razločevanje barv. Pouk na tej šoli, ki je izenčena s povprečno srednjo šolo z zaključnim izpitom, se prav za prav vrši v dveh sorodnih šolah. V šolskem letu 1949-1950 je bil pouk reorganiziran. Tako imamo danes v Piranu poleg pomorskega tehnikuma še pomorsko šolo, ki je nepopolna srednja strokovna šola in traja leto dni. V njej se pripravljajo nižji strokovni kader za pomorstvo. Pomorski tehnikum ima dva oddelka: ladijskega (plovbenega) in strojnega. V plovbeni oddelek se vpišejo absolventi brodarkega odseka pomorske šole, čim so končali najmanj leto dni prakse na ladjah in v tem času pokazali smisel za ladijsko službo, voljo in sposobnost za daljnje izpopolnjevanje v svoji stroki. V strojni oddelek se vpišejo absolventi strojnega odseka pomorske šole, čim so dokončali najmanj leto dni prakse na ladjah in v tem času pokazali smisel za ladijsko službo, voljo in sposobnost za nadaljnje izpopolnjevanje v svoji stroki.

V plovbenem oddelku pomorskega tehnikuma se vzgajajo bodoči kapetani trgovske mornarice, v strojnem pa bodoči strojni častniki. V prejšnjem šolskem letu je imel pomorski tehnikum tudi ladjedelniški oddelek, kjer so absolventi oddelka dobili naslov ladjedelniškega tehnika. Ta oddelek je do danes že dovršilo nekaj dijakov, ki so nato odšli na tehnično fakulteto zagrebške univerze, kjer študirajo za inženirje ladjedelstva. Oostalim absolventom je, v kolikor ne

bi nadaljevali s poklicem, ki so si ga izbrali pri vstopu v tehnikum, omogočen nadaljnji študij, in sicer: absolventi plovbenega oddelka lahko študirajo na filozofski fakulteti matematiko in fiziko, na gospodarški fakulteti gospodarske nauke; absolventi strojnega oddelka lahko nadaljujejo študije na tehnični fakulteti. Vsem ostalim absolventom pomorskega tehnikuma je že vnaprej zagotovljeno ustrežajoče mesto v trgovinski mornarici.

Učni načrt in program je zelo obširen. Poučuje se kar 40 predmetov, med njimi pet jezikov, in sicer slovenski, srbo-hrvatski, ruski, angleški in italijanski. Največji obseg ima v učnem načrtu strogo pomorska stroka, kot navigacija (plovba), astronomija, meteorologija, oceanografija, radiotelegrafija, oprema ladje, manevriranje, signalizacija itd., v strojnem oddelku pa mehanika, tehnologija, termodinamika, strojni elementi, enciklopedija strojev, strojno risanje itd. Poučujejo srednješolski profesorji in naši priznani slovenski pomorski strokovnjaki.

Pomorski tehnikum in pomorska šola imata tudi svoj internat, v katerem morajo stanovati vsi dijaki. Vsi dijaki sprejemajo štipendijo, kar je spet ponoven dokaz velike brige naše resnične ljudske oblasti. Letos že druga slovenska pomorska generacija zapuša pomorski tehnikum.

Istrski mladinec, mladinka!

Ko letos končuješ nižje razrede srednje šole, vstopi v naše vrste, da s svojim pristopom pomnožiš kader slovenskih pomorščakov. V pomorskem poklicu si boš krepil mišice in živce, uril čute in s človeško voljo in pogumom zmagoval surove sile razbesnelih morskih elementov. V pomorskem poklicu si boš razširil svoje obzorje in znanje. V pomorskem poklicu si boš skoval značaj in duh pravega tovarštva, kjer pride do popolne veljave stari izrek: Vsi za enega, eden za vse!

Mladinec, mladinka, odloči se!

S. B. P.

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

V Pučah so stopili zadružniki na pravo pot

Ze koncem 1946. leta se je nekaj kmetov iz Puč in Planjav odločilo, da začnejo skupno življenje, da se združijo v zadrugo. V začetku niso imeli še čistih pomjov o združništvu.

V začetku leta 1947. pa so se sporazumeli in ustanovili prvo kmečko obdelovalno zadrugo v našem okraju (prav za prav je bila ustanovljena skoraj istočasno tudi kmečko obdelovalna zadruga v Gabrovici, ki je tedaj tudi spadala pod koprski okraj. V Gabrovici so bili dani čisto drugi pogoji, ker je bila vas požgnana in je zaradi tega bila zadruga soraj nujnost). V zadrugo v Pučah so pristopili večinoma mladi gospodarji brez izkušnje, toda s trdno voljo in vztrajnostjo, z mnogo mladeniškega zama in kar je glavno z vero v uspeh. Pri tem so jim pomagale tudi mlade gospodinje.

V začetku ni šlo vse gladko pri ljudeh, posebno žene so mislile, da brez Trsta in vsakodnevnega potovanja v Koper ne morejo živeti. Puče so bile prve, ki so odpravile črno borzo, najprej med zadružniki in tudi med ostalim prebivalstvom. Kljub pomanjkanju izobrazbe in navzlic vsem klevetam je mala skupina članov in članic kmečko obdelovalne zadruge opravila veliko moralno nalogo — kulturno poslanstvo med domačim prebivalstvom, navezala ga je na dom in domače delo v zadrugi.

Zadružniki so dokazali s svojim delom, da lahko to kar je poprej opravilo 20 do 30 ljudi in še več za razna potovanja, lahko opravi v zadrugi eden sam in, da je vsa delovna sila lahko zato na razpolago za drugo, bolj nujno delo. Posvetili so se bolj domačemu delu, posebno žene vzgoji svojih otrok, ki so jih poprej zaradi takih razmer morale zanemarjati.

Toda začetne težave je zadruga kmalu premagala. Na svojih rednih tedenskih sestankih in izrednih zborovanjih so zadružniki razpravljali o vseh potrebah in težavah, ki so se pojavile v zadrugi, ter odpravili vse, kar je zaviralo delo njihove zadruge. Ljudska oblast jim je pri njihovem delu pomagala kolikor in kje je mogla. V vasi se je kmalu slišalo brenčanje motorja, kateremu je sledil traktor. Na to so Pučanjci zrl s ponosom, dočim so se jim nasprotniki z zavidljivostjo in z zaničevanjem posmehovali, češ: »saj boste kmalu vse uničili, se zadolžili, zapili, posleparili in propadli!« Toda zadruga v Pučah ne samo, da ni propadla, marveč si je postavila svoj dom, zgradila nove hleve, preuredila stare, kupila mlatnico, ter še en traktor, razne kletarske potrebščine in drugo kmetijsko orodje. Povečala je število glav goveje živine, prašičev in perutnine. Povečala je površino obdelovalne zemlje ter postala vzor in privlačna sila za ustanavljanje drugih kmečkih obdelovalnih zadrug.

Ravno Pučancem se moramo zahvaliti, da imamo danes tako lepo število kmečko obdelovalnih zadrug v našem okrožju. Skoro iz nič so ustvarili nekaj vidnega, trdnega in trajnega, t. j. dali so drugim kmetom lepo sliko združnega življenja.

Vsakdanja borba, ki jo mora voditi naš mali istrski kmetič na svojem malem domačinstvu, mu ni ni-

kakšen porok za dvig njegovega življenjskega nivoja. Ta mu ni porok, da bo mogel vzgojiti bolj svoje otroke kot je bil sam vzgojen, ker se je moral mučiti od zore do mraka in ni imel časa, da bi vzel v roke knjigo ali časopis. Ne zagotavlja kmetu, da bo lahko zadržati svoje premoženje, ker proizvodnja na velikih zemljiških enotah je cenejša in lažja, ker se da mehanizirati, dočim je na malih zemljiških enotah obsojena po dosežanjem načina obdelovanja na propad. Tega se naš kmečki človek vedno bolj zaveda, čim bolj se širi kmečko obdelovalne zadruge, ki združujejo male površine v velike, čeprav obstojajo sedaj še težave tudi pri zadrugah, da bi lahko uveljavile svoja načela v celoti.

Tudi v tehničnem pogledu je bilo mnogo ovir pri razširitvi dela v kmečko obdelovalnih zadrugah, toda s pomočjo ljudske oblasti so bile te ovire v glavnem odstranjene.

Največje težave, na katere so naleteli in katere še občutijo naše zadruge, so težave s kadri. Pomanj-

kanje sposobnih ljudi je dediščina fašizma, to je tistega fašizma, ki se je tako širokoustil s svojo kulturo in civilizacijo, ki pa je pustil v naši coni, potem ko je uničil vse kulturno delo prejšnjih desetletij skoro nepismenost. To mora danes ljudska oblast popravljati in vzgajati mladino za nove naloge, ki stojijo pred njo in to napreduje s polno paro, kar je nasprotnikom ljudske oblasti in peti in se zato v naše napredno delo zaletavajo s klevetami in podlimi lažmi.

V našem okraju še ni bilo nikoli toliko slovenskih in italijanskih šol kakor jih imamo danes. Še nikdar v zgodovini istrskega ljudstva ni bilo na tem ozemlju toliko izobraževalnih tečajev, kolikor jih je danes. Posebno naj si to zapomnijo tisti zapeljanci po naših vaseh, ki so tako udarjeni s slepoto, da zavestno ali podzavestno služijo interesom sovražnikov delovnega ljudstva. Naša vas ni nikdar tako aktivno sodelovala pri svoji samoupravi kakor ravno danes in to po zaslugi ljudske oblasti.

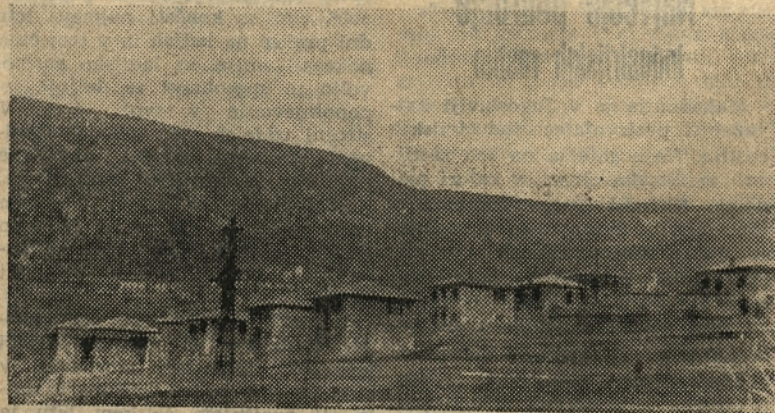
KRMILNA PESA

Razstava Gospodarske delavnosti — hlevskemu gnoju. Lahko uporabimo na 1 hektar do 300 q. gnoja. Od umetnih gnojil uporabimo na 1 hektar 6 q. superfosfata, 2 q. kalijeve soli in 2 q. amon-sulfata. Pesa kot korenje na splošno porabi zelo dosti kalija. Če nam primanjkuje te vrste umetnega gnojila, z uspehom uporabimo pepel.

Najbolj priporočljive vrste so: Mamuth in Eckendorf.

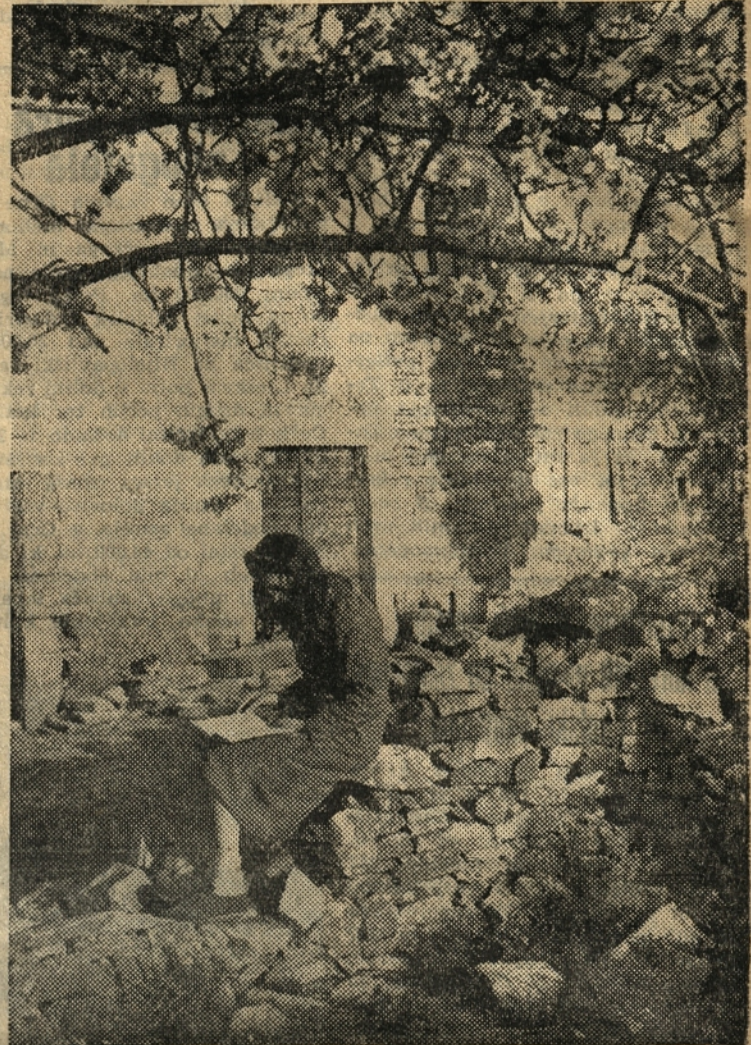
Peso sejemo spomladi kakor hitro se je zemlja dosti ogrela. Sejemo jo pri nas navadno v vrste kot samo ali med druge rastline (n. pr. koruzo). Če jo sejemo v vrste v jamice, zadostuje na 1 hektar približno 10 kg semena. Pesa zahteva v svojem razvoju posebno nego. Moramo jo večkrat okopati in opleti. Prvič jo oplejemo ko se toliko obraste, da jo dobro razlikujemo. Ko se je že toliko obrasla, da jo lahko že presajamo, jo je treba drugič okopati in razredčiti. Če pesa pridno ne okopavamo in plevemo, ne bo zaželenega pridelka. Pri nas je ponekod navada, da začnemo prezgodaj obirati pesno listje za prašiče. Listje je tisto, katero hrani korenje in zato moramo obirati le tisto, katero se samo nalomi ali je na drugi način poškodovano. Dr. J.

Redko katera krmilna rastlina da tolik hektarski donos kot ravno pesa. Ni pa vsako zemljišče prikladno za to rastlino. Zemljišče namenjeno pesi, mora biti pravočasno globoko preorano in pognojeno. Glavna hranilna snov pese je sladkor. Količina tega pa je odvisna predvsem o pravilni obdelavi zemlje in od gnojenja. Od gnojil je pesa najbolj hvaležna naravnemu



Na ruševinah stare Gabrovice, ki jo je do temeljev požgal okupator je zrasla nova socialistična vas

POMLAD V ISTRI



Uničujmo koruznega molja

Koruzni molj (Pyrausta nubilalis) se je v zadnjih letih zelo razširil na našem ozemlju. Računa se, da je samo v conji Dekani—Bertoki—Ankaran lansko leto uničil 20 odst. pridelka. Če dopustimo, da se ta škodljivec razširi, lahko škoda postane še večja.

Kako spoznamo tega škodljivca? Koruzni molj je komaj 1.5 cm dolg metuljček rumenkaste barve. Pojavi se v koncem maja. Samica začne letati meseca junija in poklada posamezna jajca tik nad kolencji rastline. Iz jajčk se zvalijo spodaj sivo belkaste na hrbtu sivo rjave ličinke (gosenice), ki prevrtajo stržen ter začno vrtati in izjedati srčiko v smeri navzdol. Iz stabiljk prodre v stroke in se včasih loti tudi zrnja. V bilki prodre vse do korenin in tam prezimi. Torej prava žarišča in gnezda tega škodljivca so ravno koruzna stebila (koruznica). Čez leto pa imamo več generacij. Napadene rastline se začno sušiti in se večkrat prelomijo. Samo ob sebi umevno je, da se v tem slučaju stroki ne morejo pravilno razviti in da je pridelok zelo nizek in slabe kakovosti.

Kako uničujemo škodljivca? Način zatiranja koruznega molja ni težaven in tudi stroški pri tem niso veliki, oprijeti pa se moramo dela v pravem času organizirano in odločno. Pred vsem moramo vedeti, da škodljivec prezimi v koruznici in da začne v ugodni spomladi izletati že v mesecu maju. Naši kmetje pa imajo to grdo navado, da pustijo koruznico, posebno, če jim ne primanjkuje krme.

kar na njivi do prihodnje spomladaj ali jo držijo po lopati in dvo-rišičih čez vse leto. Kaj se zgodi v tem slučaju? Metuljčki se brez nobene zapreke zvalijo in začnejo v pravem času napadati po njivah nove, mlade rastline. Kaj je torej ukreniti? V slučaju močnega napada moramo takoj porezati vsa napadana stebila in jih pokrmiti. Vse korenine preostale na njivi pa moramo izkopati in na njivi sežgati. Omenili smo, da črvček prodre vse do korenin in tam prezimi. Naši kmetje pa režejo koruznico preveč visoko, tako da ostanejo na njivi prav tisti deli stebel, v katerih se nahajajo črvčki.

Da se v bodoče izognemo tako veliki škodi in da bo naše delo čim bolj uspešno, se moramo držati sledečih navodil:

1. Do meseca marca bi morali odstraniti z njiv vsa koruznica, korenine pa posebno, če so visoko rezana stebila, izkopati in na njivi sežgati.

2. Vso koruznico moramo do 1. aprila uporabiti za krmo ali steljo. Koruznico dobro premešati z gnojem, tako da čez nekaj mesecev pred uporabo dobro razpade in se pretvori v zrel gnoj.

V Ameriki so začeli misliti, kako bi na bolj uspešen način uničevali tega škodljivca. V ta namen so poslali v Evropo, v kraje, kjer se goji koruza strokovne komisije, da proučijo, kako se razvija koruzni molj in živalice, katere uničujejo tega škodljivca.

Dr. J.

V novi Okrajni ljudski odbor izvolimo najboljše predstavnike delovnega ljudstva

Če si demokrat, boš dal svoj glas za ljudsko oblast

Kaj daje delovnemu ljudstvu De Gasperijeva Italija

To je obnova v Trstu

V De Gasperijevi Italiji je fašizem v polnem razamhu. Ne mine dan, da ne bi Scelbova policija ubila kakega delavca ali pa kmeta. Zaporji se polnijo prav tako kakor pod Mussolinijem. S policijo imajo opravka vsi tisti, ki so se udeležili narodno osvobodilne borbe! V zaporih ječi na desetisoče bivših italijanskih partizanov! Brezposelnost se v Italiji širi kakor kuga. Teh je sedaj že nad 3 milijone in pol! Med tem pa že prihaja iz Amerike orožje, ki naj bi ga uporabljali italijanski kapitalisti za pobijanje delovnega ljudstva! Tak je torej položaj v današnji Italiji, to je v trenutku, ko tržaška reakcija izglasuje svoje resolucije za priključitev Trsta k Italiji! Vsa tržaška reakcija zahteva, da bi se cona B priključila k coni A, da bi lahko naše delovno ljudstvo preglasovalo ter ga pahnili v skrajno bedo, mu prinesli še težji jarem kakor ga danes prenaša delovno ljudstvo v Italiji! Danes tržaška reakcija upa govoriti o nujnosti priključitve k Italiji celo tistih delov Julijske krajine, ki so po mirovni pogodbi pripadli FLRJ.

Toda, oglejmo si podrobneje položaj v Italiji! Vzeli bomo podatke samo za teden dni:

11. III.: V Petraliji (Sicilija) karabinjerji napadejo kmete, 18 ranjenih, 1 smrtnonevarno, 33 aretiranih. V provinci Avallino policija napade kmete, 24 aretiranih. V Ortoni areтира policija 30 delavcev, ker so protestirali proti krivicam. V bližini Bologne aretiranih 19 delavcev, ki so v stavki branili svoje pravice.

12. III.: V Gallipolju aretiranih 5 delavcev. V provinci Avellino aretiranih 70 kmetov.

13. III.: Policija je napadla z brutalnimi sredstvi delavce, ki so protestirali proti uvajanju fašizma. Veliki spopadi v Trevisu, Ferrari, Bresci, Bariju in Vignanellu.

14. III.: V Margheri policija strelja s strojnimi na delavce. Ranjenih 7 in 2 smrtnonevarno. V provinci Nuoro (Sardegna) policija areтира 295 kmetov ter pastirjev.

15. III.: V Torre dei passeri (Pescara) so začeli brezposelni sami popravljati neko cesto. Napade jih policija. Več ranjenih ter 131 delavcev aretiranih. V Pa'ni (Calabria) policija napade skupino delavcev-težakov, več ranjenih ter aretiranih.

16. III.: V provinci Cagliari policija napade kmete, ki zasedajo

zemljo. 300 kmetov aretiranih. V Calabrijah istega dne aretiranih mnogo kmetov ter delavcev ter voditeljev Federterre.

17. III.: V Nicastru (Catanzaro) napade 200 karabinjerjev skupino 500 kmetov, 9 ranjenih ter mnogo aretiranih. Med aretiranimi so tudi sindikalni voditelji.

Navedli smo samo nekaj podat-

ČAS BI BIL DA ITALIJANSKA VLADA PRENEHA Z ZAHTEVAMI PO CONI »B«

»Borba«, glasilo KPFJ odgovarja italijansk. demokristjanskemu listu »Popolo«, ki zahteva priključitev Tržaškega ozemlja k Italiji, ter na izjavo tajnika krščanske demokracije Taviani, ki je zahteval za Italijo še več, kakor je to pisal list »Popolo«. Tako stališče, piše »Borba«, ne more doprinesiti k rešitvi tržaškega vprašanja, ker ne upošteva dejstva, da italijanske za-

htev do italijanske cone Tržaškega ozemlja ne morejo biti pod nobenim pogojem osnova za kakršnokoli diskusijo.

Tako stališče glasila italijanske vlade do Tržaškega ozemlja, kakor smo že to mnogokrat ponovili, lahko samo povzroča začudenje, ker je znano, da Jugoslavija ne misli dovoliti, da bi se novi deli slovenskega življa prepustili v roke tuje oblasti. V Italiji se bi morali prepričati, da je tako stališče v nasprotju z vsako možnostjo sporazumne rešitve spornih vprašanj.

Cas bi bil, da se v interesu obeh držav preneha s ponavljanjem teh sistematičnih in periodičnih zahtev po onem kar ne more biti italijansko, to je po jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja. Sebe tedaj bo lahko sporna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo lažje rešiti.

Odpuščajo jih z dela, ker so Slovenci

Italijanske oblasti so še povečale svojo sovražno in zatiralsko politiko do Slovencev, ki žive v Italiji, posebno pa do članov Demokratične fronte v Italiji. Protj tem so začeli v zadnjem času največjo borbo. Podjetja in veleposestniki so odpustili iz dela nad 30 delavcev samo zato, ker so Slovenci. V slovenski Benečiji je lastnik podjetja Buzzolini še 1948 leta zaposlil Slovence Jordana ter ga zato ker je Slovenec, silil da mora delati dnevno več kot 10 ur. Za to težko in naporno delo pa mu je plačal samo 4.000 lir mesečno. Za ta denar si ne more kupiti niti en par čevljev. Ko pa je lastnik podjetja zvedel, da je imenovani delavec tudi član Demokratične fronte Slovencev, ga je takoj odpustil.

Tudi policijske oblasti v St. Petru ob Nadiži nočejo zapreti zločincev, ki so, kakor smo že poročali, zažgali prostore Demokratične fronte. Policija je tudi snela stenski časopis, v katerem grajaajo novinarja časopisa »Messaggio Veneto« ter bivšega znanega fašista Arthurja Manzanija, ki je te dni objavil članke, v katerih hoče pokazati, da v Slovenski Benečiji sploh ni Slovencev.



V naši coni



Ena izmed novih stanovanjskih hiš za delavce v Izoli

Jugoslovanski pomorščaki so rešili italijansko ribiško ladjo

Ko je lovila ribe na odprtem morju nekaj morskih milj od otoka Sušča italijanska ladja »Giocondo« je prišla v gosto meglo in zgubila orientacijo ter se zalepela v strmo obalo otoka. Pri tem se je ladja močno poškodovala. Na dnu so nastale tri odprtine. Moštvo ladje je poskakalo v morje in plavalo na obalo. Svetilni čar na Sušču je nudil prvo pomoč brodolomcem in hitro obvestil jugoslovanske pomorske oblasti, ki so se takoj pobrigale za brodolomce in za rešitev ladje. Direkcija luke Srednjega Ja-

drana je poslala na kraj nesreče ladjo-delavnico — Sušak, ki je prevzela brodolomce in jih prepeljala v Split, kjer so bili nameščeni v hotelu.

Ladja »Giocondo« ni bila zavarovana in njena lastnika Giuseppe Altomari in Cosimo Petrucelli sta se obrnila na jugoslovanske pomorske oblasti zaradi rešitve ladje. Dobro so vedeli, da je ladja težko poškodovana in mislili so, da jo ne bodo mogli rešiti, zato so prosili, da bi jugoslovanski pomorščaki rešili vsaj motor. Podjetje »Brodospas« kateremu je bilo poverjena rešitev ponesrečene ladje je takoj poslalo na kraj nesreče remonter »Trudbenik« in 60-tonsko

dvigalo. Po 6. urnem napornem delu so delavci »Brodospasa« rešili poškodovano italijansko ladjo in jo privlekli v Split, kjer bo popravljena in predana lastnikom. Skupaj z ladjo so rešili tudi vse ribiške mreže in drugi ladijski inventar. Glavna direkcija pomorskih tehničnih podjetij v Splitu, ki so jo z lastnikoma pogovorila same za rešitev ladijskega motorja ni zahtevala povečanje nagrade zaradi rešitve cele ladje in ladijskega inventarja. Zato so lastniki ladje poslali Glavni direkciji morskih tehničnih podjetij v Splitu pismo, v katerem se toplo zahvaljujejo za vso pomoč, ki so jo jim nudili jugoslovanski pomorščaki v nesreči.

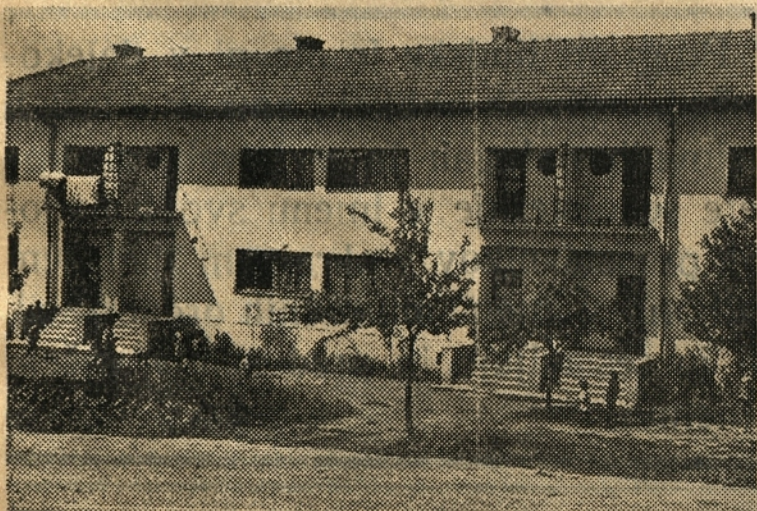
KONGRES Italijanskih partizanov

V nedeljo se je začel v Neaplju kongres bivših italijanskih partizanov, ki so se borili v tujini proti nacifasizmu. Na kongresu je bilo 300 delegatov, ki so zastopali 16.000 italijanskih partizanov iz Jugoslavije in 9.000 iz Albanije, Grčije in Francije. Kongresa se je udeležilo tudi nad 300 znanih partizanskih borcev iz raznih krajev Italije. Na kongresu so razpravljali o borbi proti vladni notranji politiki, omejevanja demokratičnih pravic, o gospodarskem stanju partizanov, prav posebno pa še invalidov.

100 MILIJONOV SKODE

V Veroni je v nedeljo izbruhnili velik požar v tovarni za polnjenje metanskih sifonov. Eksplozije so izzvale veliko paniko med prebivalstvom. Požar je nastal zaradi krakega stika, tako da je eksplodiralo skupaj 400 sifonov. Gmotna škoda presega 100 milijonov lir, kajti zgorela je skoraj vsa tovarna skupaj z vsemi stroji za polnjenje metana in z večjim delom avtomobilskega parka. Človeških žrtev ni bilo.

V Jugoslaviji



Samo lani je bilo zgrajenih stanovanj za 90.000 ljudi

Program Slovansko-italijanske Ljudske fronte je, nacionalizacija velikih podjetij

PRAZNIK LJUDSKE TEHNIKE JE DOBRO USPEL

V naših dosedanjih petih številkah smo objavili nekaj zanimivih člankov o ustanovitvi in delu Ljudske ehnikke, pa tudi o razmahu dela v posameznih oddelkih tega širokega področja.

Daljši časa so pripravljali amaterji Ljudske tehnike svoje izdelke, s katerimi bi pokazali delovnemu ljudstvu njihov trud in požrtvovalnost, ki so ga vložili pri izdelovanju teh naprav.

In res! Ta velik praznik je organizirala Ljudska tehnika v nedeljo 2. aprila v Kopru. Veliko Koperčanov, pa tudi ljudi iz podeželja so zanimali napovedane športne igre, ki so bile še mnogim docela nepoznane. Gotovo se je udeležilo nekaj gledalcev, ki do tega dne sploh nekaj takega niso še videli. Vse gledalce je zanimalo kdo bo odnesel zaslužen zmago na tem ali onem področju. Ves dan so valovile množice ljudstva od Titovega trga v pristanišče, od tu na stadion in vojaško vežbališče, nato v Semeđelo in zopet nazaj.

Takoj zjutraj je bilo najprej spuščanje letalskih modelov. Ta pano-ga športa je predvsem zanimala našo mladino. Modele so prvi spuščali gojenci Pomorskega tehnikuma, ki so izdelali svoje modele v delavnicah njihove šole v Piranu. Sodelovali so tudi tečajniki modelarskega inštruktorskega tečaja, ki ga je organiziral nedavno Okrožni odbor Ljudske tehnike. Tako prvi kot drugi modelarji so bili zadoščeni nad svojimi uspehi. Važno je omeniti, da je spustil model jadralnega letala desetletni pionirček iz Strunjana, ki ga je zgradil z lastnim trudom.

Okoli 10. ure je priletelo iz Ljubljane dvokrilno letalo. Za sabo je vlekel navezane na vrvi vodno jadralno letalo. Vodno letalo je vodil tov. Koser, dijak tehnične šole v Ljubljani, ki je letalo skupno z nekim tovarišem tudi zgradil.

Kmalu po 11. uri se je vila povorka iz stadiona na Titov trg. Na čelu povorke so bobnalji na vso moč užgani motorji, katere so vozili tekmovalci-motociklisti. Sledilo jim je že omenjeno jadralno letalo, nato pa kakajski, letalski modelarji in pomorsko broderski modelarji. Povorke so se udeležili tudi mladinci frontne brigade.

Številno občinstvo je povorko navdušeno pozdravilo z dolgotrajnim ploskanjem. Mlade modelarje so na Titovem trgu pozdravili tamburaši prosvetnega društva »Cankar« iz Trsta. Zaigrali so nekaj prav lepih koračnic in pesmi.

Popoldne pa so se nadaljevale tekme. Naši ljudje so posebni ljubitelji motornih dirk, zato so se gledalci zbrali na cestnem križišču v Semeđeli. Tu je bil določen start, od koder so se spuščali dirkači motociklisti za prvenstvo našega okrožja. Bili so to ljubitelji jeklenih konjev, ki so prišli na tekme iz vseh strani: iz Trsta, Istre in Ljubljane. Izidi tekem so naslednji:

Motorji do 125 ccm (Sales Adriano, Trst) »Puch« v času 34.36", 2. Mrak P. (Ljubljana) DKW v času 39.57".

Motorji do 350 ccm: Starc (Ljubljana) »Puch« v času 33.5" (povprečna brzina 80 km na uro), 2. Vrskač (Ljubljana) »Puch« v času 37.34".

Motorji do 350 ccm: Starc (Ljubljana) »Korex« v času 34.46", 2. Čok (Maribor) »Korex« v času 36.12".

Sidexars do 600 ccm: Kurnik F. (Ljubljana) v času 36.31" (povprečna hitrost na uro 74 km), 2. Astolfi (Trst) v času 37.8".

Sidexars nad 600 ccm: 1. Dobri- lovič (Ljubljana) »BMW« v času 33.3" (povprečna brzina na uro 81 km), 2. Pegan (Ljubljana) v času 34.50".

Motorji do 500 ccm: 1. Ponikvar (Ljubljana) »DKW« v času 30.22 (povprečna hitrost na uro 89 km — rekord proge), 2. Vandal (Ljub-



Modelarji v povorki

ljana) »Guzik«. Ljubljčan Foni- kvar je dosegel najboljši čas dneva in s tem postavil tudi rekord na tej progi s povprečno hitrostjo 89 km na uro.

Po končanem motociklističnem tekmovanju, ki je bilo prvo te vrste v naših krajih, so se gledalci

vračali v mesto. Zal, da so prišli prepozno, da bi videli nastope nekaterih prosvetnih društev.

V Sv. Nikolaju se je zvečer z razdelitvijo nagrad tekmovalcem dirkačem končal ta dan, ki nam je dal polno lepih vtisov in nudil izredna doživetja.

Ljudska tehnika je pokazala de-



lovnemu ljudstvu velike uspehe v svojem kratkem obstoju. Prepričani smo, da bo v nadaljnjem zajela v svoje vrste široke sloje delovnega ljudstva in kmalu zopet pokazala velike uspehe na svojem področju. Ljudska oblast ji bo pri tem nudila vso podporo.

ZANIMIVOSTI

KAJ SE DOGAJA V VSEMIRJU

V V zadnjem času prihajajo vesti o velikih spremembah, ki so jih astronomi opazili na nekaterih nebeških telesih, predvsem na soncu ter na sončnih spremljevalcih, planetih Jupitru, Saturnu in Marsu.

Na površini sonca se je pojavila velika sončna pega, za katero se znanstveniki zelo zanimajo ter so mišljenja, da bo vplivala na vreme. Observatoriji so opazili tudi velike eksplozije na Marsu. Japonski observatorij je prvi sporočil, da je opazil na njem velike oblake prahu ali vulkanskega dima, ki imajo premer kakih tisoč km. Saturn je izgubil del enega svojih znanih obročkov, kar je povzročilo velike peščene viharje na njegovi površini. Prav tako so teleskopi opazili velike vulkanske izbruhe na planetovi površini. Ti so celo prebili gosto vzdušje vodika in metana, ki obdajata Saturn prav tako, kakor nas obkroža naše ozračje.

Observatorij v Nev Mexicu je že pred letom opozoril opazovalca nebeških teles na »čudne dogodke na Saturnu«. Omenjena zvezdarna je zbrala poročila o opažanjih z vseh delov sveta. Tako so ugotovili, da je Saturn izgubil del enega notranjih obročkov, ki ima premer 140 tisoč km in ki je, kakor ostali, sestavljen iz prahu in drobnega peska. Ker omenjenega dela ni več opaziti, upravičeno smatrajo, da so ogromne količine, kakih 750.000 kubičnih metrov padle v obliki peščenih viharjev na površino planeta.

Na Jupitru so že pred leti opazili zelo rdeč madež, ki se je ob ekvatorju razprostiral v dolžini 50 tisoč km. Ta madež, ki se je pomikal z enega dela planeta na drugi, so opazili že leta 1851. Zadnja leta se je ta madež ustavil. Pred letom pa je prišlo do novih moteni,

do borbe med rdečimi in belimi področji. Tako imenovana »tropična motnja« je po dolgih letih mirovanja postala zopet aktivna. Opazili so, da je na belih področjih prišlo do silne eksplozije. Vulkan- ski izbruh je dvignil velike oblake dima in prahu, ki so zajeli površino 18 milijonov kvadratnih kilometrov. V avgustu leta 1948 se je pa nenadoma tudi na ekvatorju Jupitra pojavil ogromen oblak dima.

V letu 1949 pa je prišel Jupiter zopet v ugodno lego za opazovanje. Borba med rdečimi in belimi področji je bila še vedno vidna. Trenutno je za soncem in ga zato ni mogoče videti. Ko bo čez nekaj dni opet viden kot jutranja zvezda, bodo astronomi nadaljevali svoja raziskovanja.

Proizvodnja jekla v Evropi

V evropskih državah brez Sovjetske zveze, je znašala proizvodnja jekla v lanskem letu za 7.8 milijonov ton več kot v letu 1948. Evropska proizvodnja surovega železa pa je znašala preteklo leto 5.4 milijona ton več kot v letu 1948. Tako je znašala proizvodnja surovega jekla v letu 1949, 55,131.000 ton, proizvodnja surovega železa pa 40 milijonov 444.000 ton. Povečala se je za 16 in pol, oziroma za 15 in pol odstotka v primeru z letom 1948. Vse evropske države razen Italije, Belgije in Luksemburga so lani povečale proizvodnjo surovega jekla. V Italiji je proizvodnja jekla znatno nazadovala zaradi pomanjkanja električne energije. Največji evropski proizvajalec jekla in železa — Anglija — je dosegla v rekord. Njena proizvodnja jekla je dosegla 15,802 ton.

Radio jugoslovanske cone Trsta

Spored

v tdenu od 7. 4. 50 do 13. 4. 50

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7,00 (ob nedeljah ob 7,30, 13,00, 19,30 in 23,05).

Poročila v italijanščini vsak dan ob 6,45 (ob nedeljah ob 7,45, 12,45, 19,15 in 23,00).

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18,45.

Pregled tiska v slovenščini ob 14,30.

Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14,30.

Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17,30.

Jutranja glasba vsak dan od 6,30 do 6,45 in od 7,15 do 7,30 (ob nedeljah od 7,00 do 7,15 in od 7,45 do 8,15).

Vsak dan od 19,45 do 20,15 rezervirano za volivno oddajo posameznih strank.

Petek, 7. aprila 1950: 12,00 Igra godba na pihala, 12,30 Skladbe za violino in klavir, 13,15 Glasbene slike, 13,45 Ljudska univerza (slovensko): Zgodovina volivne pravice, 14,00 Igra vaški kvintet, 18,00 Sportni pregled (v ital.), 18,15 Komorna glasba, 20,15 Uganite, kaj igramo (ital.), 20,45 Slušna igra v (ital.), 21,30 Italijanska folklorna in lahka glasba, 22,00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (sloven.), 22,15 Igra študentski plesni orkester, 22,45 Melodija Friderika Chopina.

Sobota, 8. 4. 1950, 13,15 Poje basist Ladko Korošec, 13,45 Gospodarski pregled (ital.), 14,00 Igra zabavni orkester, 17,00 Kulturni pregled (slov.), 17,15 Pestra glasba, 18,00 Oddaja za najmlajše (ital.), 20,15 Iz violinskih koncertov, 20,45 Politični pregled (slov.), 21,00 Veder sobotni večer (slov.), 22,00 Sportni pregled (ital.), 22,15 Odlomki iz Verdijeve opere »Traviata«.

Nedelja, 9. 4. 1950: 8,15 Jugoslovanska orkestralna glasba, 9,00 Kmetijska ura (slov.), 9,30 Kmetijska ura (ital.), 10,00 Folklorna glasba, 10,45 Oddaja za Bujsčino, 11,15 Pester solistični koncert, 11,45 Našim ženam (slov.): Pred volitvami, 12,00 Glasba po željah (slov.), 13,15 Pojejo naše znane pevke, 13,30 Oddaja za pionirje: Koprski pionirji (slov.), 14,00 Glasba po željah (ita-

Zemljevid vsemirja

Tri zvezdarne v Zahodni Kaliforniji pripravljajo trenutno ogromen fotografski zemljevid vsemirja. Mnenja so, da bo ta zemljevid vseboval najmanj 500 milijonov zvezd ter 10 milijonov posebnih nebeških teles, kakor n. pr. Rimsko

lijansko), 17,00 Oddaja za podeželje: Pogovor v dialektu, Kraška slika, Pred volitvami (slov.), 20,15 Pester spored poljudnih melodij, 20,45 Politični pregled (ital.), 21,00 Polie di primavera (ital.), 21,45 Iz opernega sveta.

Ponedeljek, 10. 4. 1950: 13,45 Jezikovni pogovori (slov.), 14,00 Koncert pianista Pavla Sivica, 17,00 Feljton (ital.), 17,30 Sportni pregled (slov.), 18,00 Iz znanstvenega sveta, 18,15 Komorna glasba, 20,15 Partizanske in borbene pesmi, 20,45 Iz tržaškega ozemlja: Volivni program za upravne volitve v IO, 21,00 Predklasična glasba, 22,00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (ital.), 22,20 Debussy: Morje, tri simfonične slike, 22,45 Igra vaški kvartet.

Torek, 11. 4. 1950: 12,00 Veder opoldanski spored, 12,30 Italijanske zborovske pesmi, 13,15 Pojeta: sopranistka Bianka Dežman in tenorist Moni Žunec, 13,45 Kulturni pregled (ital.), 14,00 Igra orkester na pihala pod vodstvom Milana Ozmana, 17,00 Pestra glasba, 18,00 Ljudska univerza (ital.), 18,15 Schumann: Koncert v A-molu op. 129 za čelo in orkester, 20,15 Leoncavallo: Glumači, opera v dveh dejanjih.

Sreda, 12. 4. 1950: 12,00 Opol-danski koncert, 13,15 Iz romantične glasbene zakladnice, 13,45 Gospodarski pregled (ital.), 14,00 Zabavni spored izvaja veseli kvintet, 17,00 Pestra glasba, 18,00 Z našim ljudstvom (ital.), 18,15 Pojejo razni slovenski pevski zbori, 20,15 Radijski obzornik 1950 (ital.), 20,30 Brahms: Dvojni koncert v A-molu op. 102, 21,00 Krleža: V agoniji, slušna igra (slov.), 22,00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (hrvt.), 22,20 Hrvatska narodna glasba.

Četrtek, 13. 4. 1950: 12,00 Iz opernega sveta, 12,30 Slovenske narodne pesmi ob domači spremljavi, 13,15 Komorna glasba, 13,45 Našim ženam (ital.), 14,00 Lahki spored izvaja Stojan Stenovič s svojo kapelo, 17,00 Pestra glasba, 18,00 Pesmi Marjana Kozine pojeta Zlata Gjungjenac in Latko Korošec, pri klavirju Marijan Lipovšek, 18,20 Beethoven: VIII. simfonija v F-duru, 20,15 Znani violinisti, 20,30 Komorni zbor iz Trsta, 21,00 Radijski obzornik (slov.), 21,15 Koncert slovenskih solistov, 22,00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (ital.).

cesto. Za izdelavo zemljevida bodo porabili 6 let. Pri tem bodo uporabljali znanstveniki nov teleskop v Mount Paloram, ki so ga pred nedavnim po dvajsetletnem delu in raziskovanju dokončali. S tem teleskopom, čigar leča ima premer 508 cm, bo mogoče videti dvakrat bolj oddaljene zvezde.

Program Ljudske fronte ni v dalekosežnih volivnih oblikah, ampak v težkih delovnih nalogah in v žrtvah, za katere se obvezuje v imenu svojih bodočih predstavnikov v okrajnem ljudskem odboru, v imenu množičnih organizacij, ki jo sestavljajo in predvsem v vašem menu

Iz volivnega programa SILF